GŁOS POMORSKI

Nr. 55 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) Numer pojedyńczy 200.000 mk.

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 3.400.000, w agenturach miejscowych miesięcznie 3.600.000 mkp., przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 3.656.000 mkp., wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie 3.886.000 mkp. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 5.000.000 mkp., za granicę 6500000 mk. polskich lub ich wartość walutowe, do Francji 18,— fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr.) do Anglji 5 shillingów, do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne i. t. d. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. K. P. Grudziądz — Konto czekowe: Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201193. Miejsce płatności wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 125.000 mk. w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 700.000 mk., wśród tekstu 500.000 mk., za tekstem 400.000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla Niemiec dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — Rachunki są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecone przed dniem zmiany cen. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południu.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** czwartek, dnia 6-go marca 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Polepszenie stosunków polsko-sowieckich.

Moskwa, 4. 3. (A. W.) „Wieczerniaja Moskwa" zamieszcza pod wydrukowanym wielkim nagłówkiem „Polepszenie stosunków polsko-sowieckich", długą rozmowę specjalnego korespondenta tej gazety z posłem Darowskim. Poseł Darowski wyraża przekonanie, że po zawarciu traktatu handlowego obrót gospodarczy między Polską a ZSSR znacznie się ożywił. Poseł Darowski poinformował korespondenta o zamiarach rządu polskiego do terminu i miejsca zawierania poszczególnych umów jak traktatu handlowego, konwencji konsularnej, konwencji kolejowej itp. Mówiąc o wykonaniu Traktatu Wersalskiego, p. Darowski zaznaczył, iż pewne trudności nastręczają prace komisji reewakuacyjnej i rozrachunkowej. Wreszcie w końcu rozmowy p. Darowski poinformował korespondenta obszernie o sanacyjnych poczynaniach obecnego rządu.

Nacjonaliści niemieccy spiskują przeciwko państwom bałtyckim.

Królewiec, 4. 3. (PAT.) „Ostpreusische Ztg." donosi za pismem estońskiem „Peawahlleht", iż w Królewcu organizuje się spisek, inspirowany przez nacjonalistyczne organizacje niemieckie Stahlhelm i Wehrwolff, który skierowany jest przeciwko państwom bałtyckim. Na czele tego spisku mają stanąć wybitne osobistości z pośród emigracji rosyjskiej, a mianowicie major Szumski i pułkownik Siemiatyn, zaś ze strony niemieckiej baron Ropp i Gorf. Spiskowcy mieli przesłać telegram z pozdrowieniami do wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, do generała Bermonta-Awałowa i do gen. Gotza.

Mac Donald o okupacji Ruhry.

Stan liczebny wojsk okupacyjnych w obszarze Saary. — Jeszcze zawdy mowa Hendersona.

Londyn, 4. 3. (PAT.) W Izbie gmin na zapytanie posła Noarda, skierowane do prezesa ministrów, czy gotów jest zakomunikować izbie ostatnie propozycje rządu w sprawie rozbrojenia Niemiec, postawione sojusznikom, Mac Donald odpowiedział odmownie, ponieważ propozycje angielskie rozpatrywane są obecnie przez Konferencję Ambasadorów. Poseł Home zapytał jak liczne są oddziały francuskie i miejscowej zandarmerji na obszarze Saary oraz jakie będą przedsięwzięte kroki, aby żandarmerję tę powiększyć, wreszcie czy przedstawiciel Anglji w Radzie Ligi Narodów otrzymał polecenie domagania się odwołania wojsk francuskich z tego obszaru. Premjer Mac Donald odpowiedział, że wedle ostatnich informacji na obszarze Saary znajduje się obecnie 235 oficerów i 5400 żołnierzy francuskich, miejscowa żandarmerja zaś liczy 355 ludzi. Dnia 10 b. m. Radzie Ligi Narodów ma być przedstawiony program stopniowego zwiększenia żandarmerji na terytorjum Saary. Rząd angielski pragnie jak najspieszniejszego wprowadzenia w życie warunków traktatu pokojowego, jednak trudności finansowe stoją na przeszkodzie natychmiastowemu sformowaniu żandarmerji dla obszaru Saary. Na zapytnie jednego z posłów. Mac Donald oświadczył, że warunki obecne nie odpowiadają aby przedsiębrać kroki dla zwołania międzynarodowej konferencji rozbrojeniowej. W dalszym ciągu powiedział Mac Donald że rząd francuski nie przedsięweźmie żadnych kroków w sprawie znanego oświadczenia Hendersona o rewizji traktatu wersalskiego.

Masowa ucieczka żydów z Rosji.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 5. marca.

„Le Journal" paryski donosi z Bukaresztu, że prefekci rumuńskich departamentów nadgranicznych sygnalizowali swemu ministrowi spraw wewnętrznych, iż wielkie masy żydów rosyjskich zjawiają się na granicach rumuńskich i proszą o wpuszczenie ich do Rumunji. Te masy żydowskie twierdzą, że w Rosji odbywają się straszne pogromy żydów.

W niektórych punktach granicznych, ci uchodźcy żydowscy pojawili się w tak gęstych masach, że żołnierze rumuńscy musieli zrobić użytek z broni, aby te fale uchodźców żydowskich odpędzić od granicy. Rząd rumuński zwołał do Bukaresztu zjazd wszystkich zainteresowanych prefektów poszczególnych departamentów, celem omówienia tej sprawy.

Żydzi, którym udało się przedostać do Rumunji, opowiadają straszne szczegóły pogromów, odbywających się w Rosji.

Watykan i episkopat niemiecki występują przeciw Ludendorffowi.

Berlin, 4. 3. (A. W.) Papież wydać ma motu propric, w którem zajmie stanowisko wobec postawy Ludendorffa w procesie monachijskim. Episkopat niemiecki zajmie się również twierdzeniem Ludendorffa i bezpośrednio po ukończeniu procesu w Monachjum prawdopodobnie na mającej się wkrótce odbyć konferencji biskupów wystąpi przeciwko oświadczeniom Ludendorffa w liście pasterskim do katolików niemieckich. Kardynał arcybiskup Kolonji Schultze ogłasza list do biskupów archidjecezji kolońskiej, w którym ustala wytyczne dla zwalczania oświadczeń Ludendorffa z kazalnic.

Układ odszkodowań między Niemcami a Jugosławją zawarty.

Berlin, 4. 3. (PAT.) „Berliner Tageblatt" donosi, że między delegacją niemiecką a jugosłowiańską w Białogrodzie doszło do porozumienia w sprawie odszkodowań należnych Jugosławji od Niemiec. Według tego porozumienia nastąpi redukcja natychmiastowych świadczeń w naturze, w zamian za to Niemcy poczynią pewne zastawy, które powinny były być dokonane w przeszłości. O ile układ ten uzyska zgodę rządu jugosłowiańskiego, wówczas delegacja niemiecka wróci do Berlina celem uzyskania aprobaty rządu Rzeszy.

Zebranie demonstracyjne przeciwko przyznaniu Polsce Westerplatte.

Gdańsk, 4. 3. (A. W.) Wczoraj odbyło się zebranie, protestujące przeciwko projektowi rzeczoznawców Ligi Narodów, który przyznał Polsce półwysep Westerplatte na urządzenie tam składu amunicji. Na zebraniu przemawiał między innymi w imieniu Niemców katolików gdańskich ks. Freude, w imieniu ewangelików pastor Grossmann. Uchwalono rezolucję, nawołującą Ligę Narodów do bezwarunkowego odrzucenia projektu rzeczoznawców jako szkodliwego dla Gdańska.

Zebranie organizacyjne

Grudziądzkiego Koła Chrześcijańskiej Demokracji

odbędzie się

dziś w środę, 5 marca o godz. 7 wieczor. w hotelu Warszawskim.

Na porządku obrad między innemi:

Wybór 4 delegatów na niedzielny zjazd wojewódzki i inne ważne sprawy.

Liczny udział tylko członków bezwzględnie konieczny.

Zarząd Grudziądzkiego Koła Chrz. Dem.

Wyjątkowe stanowisko Banku Polskiego.

We wszystkich państwach istnieje po kilka, kilkanaście nawet banków hipotecznych, ale zazwyczaj jeden tylko bank emisyjny.

Banki hipoteczne, udzielając długoterminowego kredytu, za zapewnieniem hipotecznem, mają także pewien przywilej emisyjny — wolno im wydawać tzw. listy zastawne na kwotę zbiorową, przewyższającą po kilkanaście razy kapitał zakładowy. Listy zastawne banki sprzedają, aby uzyskać pieniądze potrzebne na udzielanie nowych pożyczek. Listy te jednakowoż nie są monetą, nikt nie ma obowiązku przyjmowania ich w miejsce zapłaty, a ponadto bank hipoteczny płaci od nich procenty.

W obrębie jednego państwa może konkurować ze sobą cały szereg banków hipotecznych bez szkody dla państwa, stanu waluty, oraz wierzycieli i dłużników banku.

Inne zgoła zadania i stąd inne w państwie stanowisko ma bank emisyjny. Głównym jego celem — to stworzenie stałej, nie ulegającej wahaniom waluty. Wahania waluty, zarówno jej spadek jak nagłe wyskoczenie wgórę, są niezmiernie przykre dla całego życia gospodarczego — nietylko dla przemysłu wielkiego i handlu, lecz przedewszystkiem dla szerokich mas ludzi, żyjących z zarobku codziennego lub stałych pensyj. Zawsze przecież wpierw pojawia się drożyzna, a znacznie później dopiero rosną zarobki i dochody, a gdy waluta idzie w górę, zarobki spadną prędzej niż ceny towarów.

Wobec tego w każdem państwie, które po wojnie cierpi na skutek choroby pieniędzy, odzywa się pragnienie pieniądza stałego niezmiennego, nie ulegającego wahaniom.

Taką monetę stworzyć może jedynie bank emisyjny, niezależny w swej gospodarce od potrzeb ministra skarbu.

Gdy zaś głównym takiego banku celem jest wydawanie takiego pieniądza dla całego państwa, gdy utrzymanie pełnej wartości pieniądza jest tak ogromnie doniosłem a ważnem dziełem, banki emisyjne we wszystkich państwach specjalne posiadają przywileje i prawa.

W państwie zdrowem jeden tylko powinien krążyć pieniądz i stąd jeden powinien istnieć bank emisyjny, mający wyłączne prawo wydawania pieniędzy. Pieniądz ten jest obowiązującym środkiem płatniczym i każdy wierzyciel zgodzić się musi na spłatę długu w pieniądzu, wydawanym przez bank emisyjny.

Bank emisyjny, chcąc stworzyć najsilniejsze podstawy dla wydawanych pieniędzy, na zapewnienie wydanych banknotów posiadać musi w swym skarbcu conajmniej do jednej trzeciej części złoto lub banknoty zagraniczne, uznane za równowarte złotu, a na resztę pokrycie w wekslach kupieckich, płatnych wkrótkim czasie, a wystawionych i poręczonych przez instytucje lub osoby, dające zupełną pewność zapłaty weksla w swoim czasie.

Przepisy statutu wymagają, aby bank emisyjny utrzymywał w skarbcu stale wielki zapas złota i monet zagranicznych, spoczywających bez procentu. Wobec tego też pieniądze swoje bank emisyjny wydaje bez płacenia od nich odsetek. Charakter pieniądza — przechodzącego bezustannie z ręki do ręki nie dozwala i uniemożliwia obliczanie i płacenie jakichkolwiek odsetek.

Im więcej się nagromadzi w banku emisyjnym złota i walut zagranicznych, o równej złotu wartości, tem więcej wolno puścić bankowi w obieg banknotów. Pilnie jednak bank emisyjny baczyć musi, aby banknotów nie wypuścił więcej, jak życie gospodarcze koniecznie wymaga. Jeśli ich wydrukuje za wiele, nie będzie na nie dostatecznego pokrycia — a wówczas kurs pieniądza może uledz obniżeniu.

Do najważniejszych zadań banku emisyjnego należy właśnie nieustanne czuwanie nad pieniądzem i uchronienie go przed wahaniami w kraju i zagranicą.

Inne przeto i daleko ważniejsze od wszelkich innych banków będzie miał zadanie jedynie w Polsce bank emisyjny — **Bank Polski.** Mocne ufundowanie tego banku o kapitały obywateli państwa naszego da nam nareszcie zdrowy pieniądz, zapewni pokój gospodarczy a najskuteczniej usunie drożyznę. Wszystkich nas zadaniem obywatelskiem, przyczynić się do utworzenia Banku Polskiego, który sercem stać się ma naszego życia pieniężnego i gospodarczego. Subskrypcja akcyj Banku Polskiego jest obowiązkiem każdego obywatela Państwa Polskiego.

Jak podnieść eksport węglowy.

Ilość produkcji. — 37 proc. na eksport. — Konieczność utrzymania niskich cen węgla. — Niedomagania transportu kolejow.

Od początku roku 1923 do 31 marca wydobyto węgla kamiennego w polskiej części Śląska 6,903.500 tonn, w Zagłębiu Dąbrowskiem — 2,040.000 tonn. w Zagłębiu Krakowskiem 567.000 tonn; ogółem wydobyto za kwartał pierwszy 9,510.000 tonn. Przewidując, że wydobycie w następnych miesiącach nie uległo zmianie, możemy sądzić, że w roku 1923 nasze Zagłębia węglowe dały ogólną ilość 38 000 000 tonn węgla, uczyni to 93 proc. wydobycia przedwojennego.

Z ilości wydobytego węgla było wewnątrz kraju 4, 869.600 tonn, zużyto na własne potrzeby i deputaty 1 233 900 tonn, ogółem więc w kraju spotrzebowano w kwartale pierwszym 6,103.500 tonn, sprzedano za granicę 3, 515.600 tonn; z tych cyfr wynika, że na spożycie w kraju w r. 1923 można odliczyć 24 000 000 tonn, na wywóz zaś poza granicę kraju 14 000 000 tonn. Polska więc musi w obecnym czasie 37 proc. swego wydobycia węglowego sprzedawać na rynkach zagranicznych

Ten stosunek wywozu do spożycia wewnętrznego może się w najbliższej przyszłości zmienić tylko nieznacznie. Wprawdzie w Polsce spożycie węgla kamiennego na jednostkę może się znacznie powiększyć w miarę wzrostu dobrobytu ogólnego, co jest związane przedewszystkiem z budową nowych dróg kolejowych, wprawdzie przy dalszem uprzemysłowieniu kraju (budowa fabryk amunicyjnych, elektryfikacja, uprzemysłowienia rolnictwa), sam przemysł może spotrzebować węgla w większej ilości, ale zważyć należy, że dotychczasowe wydobycie węgla nie dosięgło normy przedwojennej a w istocie rzeczy powinno już w bliskiej przyszłości tę normę wydatnie przewyższyć, choćby z tych względów, że na Śląsku całe tereny węglowe dotychczas nie eksploatowane, że nowe prawodawstwo górnicze musi nakazać dokładne wydobywane złóż węglowych, a także eksploatację cienkich pokładów nadredenowskich, które dziś się w znacznej mierze nieopatrznie marnuje.

Co najmniej 30 proc. wydobytego węgla w ciągu dziesięciu lat najbliższych będziemy musieli sprzedawać na rynkach zewnętrznych. Ta okoliczność jest decydująca dla ceny naszego węgla: musi ona być taka, by konkurowała z cenami węgla niemieckiego, angielskiego i czeskiego: ale i dla przyszłości naszego przemysłu hutniczego, tekstylnego i chemicznego jest rzeczą konieczną. aby węgiel, który w znacznym stopniu wpływa na ceny wyrobów tych działów przemysłu, nie był droższy od węgla państw najbliżej z nami sąsiadujących. Dalszy rozwój naszego przemysłu jest konieczny, o ile nasza ludność ma pozostać w kraju i nie szukać kawałka chleba poza jego granicami. Cały więc wysiłek przemysłu węglowego musi iść w tym kierunku. aby węgiel w Polsce w każdym razie nie był droższy od węgla zagranicznego.

Zewnętrzne rynki, gdzie Polska mogłaby stale zbywać swój węgiel. są następujące: Austrja, Węgry, Jugosławja, Czechosłowacja, Rumunjia a częściowo i państwa nadbałtyckie. Dotychczasowa sytuacja gospodarcza tak się ułożyła, że po przyłączeniu Śląska Górnego zbywaliśmy węgiel przedewszystkiem do Niemiec (70 proc.) i do Austrji (20 proc.). Stało się to na skutek odcięcia Niemiec od Zagłębia Ruhry; ale po ułożeniu się stosunków politycznych między Francją a Niemcami nie będą one potrzebowały takiej ilości, jak dotychczas; z drugiej strony nie możemy być zależni od rynku niemieckiego, gdyż stosunki z tym państwem długo jeszcze nie będą przyjazne i mogą ulegać mniej lub więcej groźnym powikłaniom. Stąd zdobycie rynków wyżej wymienionych jest konieczną i naglącą potrzebą.

Na przeszkodzie temu stoi nieuregulowanie spraw gospodarczych z Czechami i nieprzygotowanie kolei do transportów w tym kierunku. Czesi prowadzą do eksportu naszego węgla do ich kraju, jak i co do tranzytu, politykę dla nas szkodliwą. Eksport, obciążony podatkiem 50 koron czeskich od tonny w roku ubiegłym, wraz z podatkiem naszym wywozowym podrożył węgiel górnośląski o 70—100 proc, wyższa zaś taryfa kolejowa wewenątrz Czech dla naszego węgla utrudnia konkurencję na rynkach węgierskim, jugosłowiańskim, austrjackim. Te trudności konwencja gospodarcza z Czechami powinna usunąć. Niemniej ważną rzeczą jest odpowiednie przygotowanie kolei do transportu węgla wewnątrz i poza granice kraju. Ta sprawa wymaga usunięcia dwóch braków, jednym jest niedostateczny tabor kolejowy, drugim nieprzygotowanie linji kolejowych do wywozu na zewnątrz.

Wywóz węgla do Niemiec dla Śląska Górnego nie przedstawia żadnych trudności, poza brakiem dostatecznego taboru; to samo można powiedzieć o wywozie do Czech, Austrji, Węgier; pograniczna stacja Bogumin jest należycie pobudowana i do przepuszczenia licznych transportów kolejowych przystosowana; inaczej sprawa się przedstawia. gdy chodzi o zbyt do resztv Polski. Linia Szopienice—Sosnowiec jest przeciążona, jak również linia Ząbkowice — Warszawa; budowa jeszcze jednej linji w kierunku północno - wschodnim od Katowic jest bardzo wskazana.

Zagłębie węglowe Dąbrowskie i Krakowskie ze stacji Bogumin ze względu na przeciążenie linji Sosnowiec—Szopienice korzystać nie mogą i muszą korzystać w wywozie do Czechosłowacji Austrji i Węgier ze stacji Zebrzydowice—Piortowice, a w wywozie do Rumunji za stacji Śniatyń. Pomijając już kwestję, że wywóz przez te punkty nadgraniczne jest znacznie droższy, niż wywóz węgla przez Bogumin, nie są one do potrzeb wywozu przygotowane, są to małe stacyjki pograniczne, które większej ilości pociągów przepuszczać nie mogą.

Jeżeli Skarb Państwa w dzisiejszych warunkach sam nie może przyjąć na siebie zobowiązania budowania nowych linji kolejowych, to należałoby zaangażować obce kapitały. System koncesji na budowę nowych linji kolejowych jest bardzo wskazany; pod względem rozwoju kolejnictwa Polska pozostaje w tyle za całą zachodnią Europą. Braki w komunikacji kolejowej są jedną z najważniejszych przyczyn naszych braków gospodarczych i słabego uprzemysłowienia kraju. pomimo, że jest on tak bogato w surowce od natury uposażony.

Bronisław Knothe, poseł sejmowy.

Posiedzenie Rady Gospodarczej.

Bilans handlowy przedstawia się dodatnio. — Polska płacić chce długi. — Przebieg okresu sanacyjnego jest umiarkowany bez silniejszych wstrząśnień.

Warszawa, 4. 3. (PAT.) W dniu 4 bm. odbyło się posiedzenie Rady Gospodarczej pod przewodnictwem prezesa ministrów i ministra skarbu p. Władysława Grabskiego i przy współudziale ministra handlu i przemysłu p. Kiedronia i ministra reform rolnych. Prezes Rady Ministrów p. Grabski oświadczył, zagajając posiedzenie, że stawia na porządku dziennym dzisiejszego zebrania **sprawę bilansu handlowego i płatniczego.**

Bilans handlowy i płatniczy w państwie polskiem przedstawia się **pozytywnie i dodatnio.** Wprawdzie są pewne objawy ujemne w bilansie płatniczym, jak zbyt duże wydatki na wyjazdy zagraniczne, lecz równocześnie nie brak pozycji dodatnich, jak nadsyłanie do kraju oszczędności przez naszych robotników pracujących zagranicą.

Dobrze świadczy o naszym bilansie płatniczym fakt, że dnia 1 lipca 1923 r. Polska **zapłaciła ratę długu amerykańskiego** a i teraz wbrew zdaniom ekspertów angielskich p. prezes Grabski chce zapłacić procenty i raty od należności zagranicznych, przypadające na rok 1924. Takie zapłacenie rat i procentów uchroni Polskę od zarzutów, że jest państwem niewypłacalnem, co mogłoby dać podstawę do wysuwania zagadnienia kontroli jakiejś nad nami. Przeciwko wyjazdom zagranicę narazie tak szkodliwym w okresie sanacyjnym skarbu przedsięwzięto środek **pobierania od każdego paszportu zagranicznego 100 dolarów.** Trzeba się zastanowić nad bilansem handlowym, bo bilans handlowy jest najważniejszym elementem bilansu płatniczego. Przez pierwsze 10 miesięcy przeszłego roku bilans handlowy dał 101 miljonów franków złotych przewyżki wywozu nad przywozem. Gdy więc teraz lepsza polityka skarbowa zapobiega dalszemu spadkowi naszej waluty, trzeba czuwać aby bilans handlowy i płatniczy pozostał czynnym. Na kwestje bilansu czynego wpływają rozmaite czynniki jak podwyżka taryf kolejowych. gdyż niskie taryfy tworzą premię wywozową i in. Czynne saldo naszego bilansu handlowego wynika głównie z mniejszej konsumcji wewnętrznej. Hamulcem dla przywozu były nieuporządkowane stosunki handlowe, a zatem stabilizacja waluty może spotęgować przywóz, co byłoby rzeczą szkodliwą. Podwyżka cen jest więc konieczną, aby uchronić równowagę bilansu. Zmniejszenie opłat eksportowych jest wprawdzie pożądane ze względu na wzmożenie wywozu, lecz tutaj trzeba być ostrożnym, ponieważ opłaty eksportowe hamują wzrost cen artykułów niezbędnej potrzeby. Silne wzmożenie eksportu w gruncie rzeczy jest możliwe kosztem skarbu, do czego rząd nawet przystąpi.

Nad tem oświadczeniem prezesa ministrów wywiązała się dyskusja, w której zabierali głos pp. Łempicki, prof. Krzyżanowski, prof. Kempner, Natanson, prof. dr Brzeski, dr. Diamand, prof. Taylor Gościcki i Drzewiecki. W czasie dyskusji p. prezes Rady Ministrów dawał kilkakrotnie wyjaśnienia. Odpowiadając p. Gościckiemu, prezes Rady Ministrów specjalnie podkreślił, że sanacja skarbu przywróci rolnikowi drobnemu to, co mu zabrała inflacja, a mianowicie kapitał obrotowy. Już dzisiaj istnieje pod tym względem duża zmiana na lepsze. Wreszcie w sprawie taryfy celnej p. prezes Rady Ministrów zaznaczył, że podwyżka przewidziana jest wyłącznie na przedmioty zbędne. Co się zaś tyczy paszportów, prezes Ministrów zaznaczył, że od pełnych opłat 100-dolarowych będą dwie kategorje zniżek, tak że pełną opłatę będą płaciły tylko osoby, wyjeżdżające zagranicę celem rozrywki.

Prócz p. prezesa Rady Ministrów zabrał głos minister przemysłu i handlu p. Kiedron, który przypomniał obecnym, że rząd poniósł duże ofiary na rzecz utrzymania aktywności bilansu handlowego i na rzecz przemysłu. Dalszych ofiar rząd teraz nie może czynić. Przemysł musi obecnie przejść z metod okresu dewaluacyjnego do metod okresu stabilizacji. Rząd dba o zawieranie traktatów handlowych. Rozbudowa sieci kolejowej jest postanowiona. W polityce kredytowej będą poczynione pewne ułatwienia. Na tem przerwano posiedzenie popołudniowe.

Na zakończenie dyskusji zabrał głos p. prezes ministrów Grabski, aby stwierdzić, że według zdania niemal wszystkich mówców obecny kryzys w okresie sanacyjnym naszego skarbu ma przebieg bardzo umiarkowany.

Napaść Ludendorffa na Watykan.

W procesie przeciwko Hitlerowi figuruje jako główny oskarżony Ludendorff. Człowiek ten nie wahał się pierwszy na froncie belgijskim stosować gazy trujące, z jego wiedzą (czytaj l'accuse) szmuglowano do Włoch. Francji i Anglji via neutralne państwa bakcyle nosacizny. wybuchające przy struganiu ołówki i karmelki, zawierające zarodki zakaźnych chorób. On to podczas wojny stał w kontakcie z anarchistami indyjskimi on obdarzył świat bolszewizmem. I on dziś napada na Watykan, któremu Niemcy tak dużo zawdzięczają.

O propagandzie niemieckiej wyraża się cynicznie szef tejże propagandy „Mojzischewitsch", że przebierać nie może w środkach. I Ludendorff nie przebierał w nich, jak dotąd w nich nie przebiera.

Bezsprzecznie dobry żołnierz nie zna on wdzięczności dla tych, którzy Niemcom dobrze czynili. „Osłem z bożej łaski" pod względem politycznym nazwał go „Vorwärts". Wściekły krzyżak, prusak, służalec Hohenzollerów, reakcjonista, wyrzeka on się wszelkiej myśli demokratycznej. Złość swą kieruje przeciwko każdemu, nie jest Prusakiem, a mianowicie przeciwko katolickim południowym Niemcom, których tradycyjny katolicyzm i niechęć do prusactwa każdemu junkrowi solą były w oczach.

Oto mowa Ludendorffa pod adressem Watykanu i kół katolickich:

„Utworzenie bezsilnych Niemiec przez rozkawałkowanie Prus jest wynikiem polityki ultra montańskiej, tak, jak ona ujawniła się przy tworzeniu Rzeszy, a potem w czasie wojny światowej. Wystarczy przypomnieć tylko rezolucję pokojową i nazwiska Erzbergera i hr. Czernina. Jestem wrogiem Konstytucji Weimarskiej, ale niebezpieczny art. 18-ty, który dopuszcza głosowanie nad nowem tworzeniem państw, nie wszedł przez socjalnych demokratów. tylko przez Centrum. a mianowicie przez Trimborna z Kolonji. W walce Niemiec o wolność nie był Watykan neutralny, lecz wrogi Niemcom, a popierał Francję.

Byłem wzburzony, kiedy czytałem sprawozdanie o beatyfikacji Dziewicy z Orleanu, w związku z czem Papież Benedykt XV następnie w Rzymie w przemówieniu francuskiem wobec zgromadzonego Episkopatu oświadczył, iż żałuje że jest Francuzem tylko z serca. Gratulacje pod adresem Francji poszły na koszt Niemiec. Było dla mnie bolesne, iż Jego Świątobliwość wypowiedziała to w chwili, kiedyśmy się zmagali nad Ruhrą i Renem i kiedy poseł Papieża wniósł tam protest przeciwko sabotażowi.

Przypomnieć trzeba, iż w przeszłości Papież udzielił marszałkowi Daunowi specjalnego błogosławieństwa za zwycięstwo nad Starym Frytzem pod Hochkirch a z bliższych czasów przypomnieć trzeba nieszczęsny wpływ, który Papież wywarł na cesarza Karola Habsburga w sprawie zrobienia propozycyj pokojowych na wiosnę 1917 r., kiedy nasza sprawa była bardziej bliska zwycięstwa, aniżeli kiedykolwiek.

Kardynał Faulhaber, gdy pojechał do Ameryki, mówił tam o przystąpieniu Niemiec do wojny, o zatopieniu „Lusitanji" itd. w sposób, który musi być sprzeczny z każdem niemieckiem uczuciem, a pominięcie tej podróży milczeniem przez prasę, jest dowodem do jakiego celu ona zdążała.

Szczególnie uderzającą było dla mnie rzecza, że właśnie około 8-go listopada, gdy p. von Kahr wygłosił swoją wielką mowę i chciał rozpocząć wielką polityczną akcję, nastąpiło wzięcie w obronę żydów przez Kościół Rzymski. Przypominam list kardynała Faulhabera do Stresemanna. wywody pewnego wysokiego katolickiego dostojnika. które były ogłoszne w „Temps" i w których Hittler i ja zostaliśmy w oburzający sposób zaatakowani Równocześnie uprawiał żyd Louis Hagen w Nadrenji politykę popierającą politykę dr. Heima i Adenauera.

Nie uważam tego za przypadek, jeśli Kanclerz Rzeszy Marx popiera dążności oderwania się Hannoweru od Prus, a dr. Adenauer, przewodniczący ostatniego kongresu katolickiego, zawołał: Precz z Prus!

Kołom ultrakatolickim nie może poważnie chodzić o odbudowę Rzeszy w formie bismarkowskiej, jeśli się w ich prasie czyta, że ubolewania godny upadek Hohenzollernów jest tylko pokutą za poprzednie bezprawia".

Wystąpienie gen. Ludendorffa wywołało oczywiście bardzo złe wrażenie w Watykanie. Wedle doniesień z Rzymu Stolica Apostolska zażądała dokładnego sprawozdania od Nuncjusza. W Watykanie oczekuje się potępienia tego wystąpienia Ludendorffa przez Rząd Rzeszy, nadto zaś zamierzone jest oświadczenie ze strony Watykanu.

Sprawa wyładowania amunicji polskiej w Gdańsku.

Komisja rzeczoznawców Ligi Narodów badała w Gdańsku sprawę wyładowania i składania materjału wojennego i amunicji, przesyłanej przez Gdańsk do Polski.

Sprawozdanie tej komisji przedłożone Sekretarjatowi Ligi Narodów jest ułożone w tym sensie, ażeby rządowi polskiemu oddać na cel wyładunku i składu przewożonej amunicji miejsce na Westerplatte, gdzie ma być w ciągu roku zbudowany odpowiedni basen i potrzebne urządzenia portowe, składowe itd. W międzyczasie, tj. aż do ukończenia instalacji powyższych, wyładunek i ekspedycja amunicji i materjału wojennego miałaby się odbywać w Wolnym Porcie w Neufahrwasser.

Wniosek ten żywo zaniepokoił gdańskie sfery kupieckie, przemysłowe i spedycyjne gdyż pociąga on za sobą poważne straty dla wszystkich, kto jest zmuszony do manipulacji wyładunku i załadunku towaru w Wolnym Porcie. W stosunkowo niewielkim basenie Wolnego Portu koncentruje się przeważna część ruchu portowego Gdańska i dziś już ten basen posiadający tylko na jednej stronie, północnej odpowiednie żórawie elektryczne, jest przepełniony statkami i towarem, tak, że tylko z wielkim trudem może podołać najżywotniejszym potrzebom i wymaganiom handlu, który domaga się sprawnej i szybkiej manipulacji towarami.

Ponieważ statki, przybywające z materjałami wybuchowemi, mają ze względów bezpieczeństwa pierwszeństwo wyładunku, inne statki, leżące w porcie będą musiały przerywać swą pracę ładunkową, aby umożliwić wyładunek i ekspedycję amunicji.

Konieczne środki bezpieczeństwa, jak izolowanie statku z materjałem wybuchowem, będzie przyczyną konieczności przesuwania innych statków sąsiednich, co zwiększy koszty i spowoduje stratę czasu. Wpłynie też to ujemnie na celowe wykorzystanie i tak już nie wystarczającego miejsca w Wolnym Porcie. Pozatem obecność innego towaru różnych gatunków i wielkiej ilości robotników będzie wymagało bardzo skrupulatnych środków bezpieczeństwa, co również będzie tamowało w znacznej mierze normalną pracę i wolny obrót towarów w tym tak ważnym punkcie portu.

I to ma trwać rok, albo dłużej, dopóki nie będzie urządzony basen i tor kolejowy na Westerplatte. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że koszty adaptacji Westerplatte dla celów wyładunku materjałów wybuchowych będą bardzo znaczne, choćby tylko ze względu na konieczność wywłaszczenia gruntów i budynków budowe basenu, instalacje techniczne itp. I koszty te prawdopodobnie będą przyczyną, że roboty owe w przeciągu roku, jak to przewiduje komisja rzeczoznawców, nie będą w możności w okresie sanacji swych stosunków nie będą w możości w okresie sanacji swych stosunków gospodarczych wykładać tak znacznych funduszów i w tak krótkim czasie.

Z tego powodu sfery kupieckie obawiają się, że w razie przyjęcia wniosku komisji przez Radę Ligi Narodów, ruch w Wolnym Porcie i tak już walczący z trudnościami, byłby przez długie lata ustawicznie tamowany zwłaszcza, jeśli się weźmie pod uwagę wiadomości, że Polska w najbliższym czasie oczekuje znacznych transpotrów materjałów wojennych wszelkiego rodzaju z zagranicy.

Rokowania polsko-niemieckie.

Dnia 27 lutego rozpoczęły się w Warszawie rokowania polsko-niemieckie. Z naszej strony przewodniczący dr. Prądzyński, prezes prokuratorji generalnej w Poznaniu, z niemieckiej baron K. v. Stockhammer. Rokowania polsko-niemieckie są prowadzone przez trzy komisje. Dwie komisje: do spraw opcji i obywatelstwa oraz umów sądowych obradują w Warszawie, trzecia, zajmująca się kwestją rent inwalidzkich, w Berlinie.

Na pierwszy plan wysuwa się sprawa opcji, nastręczająca największa trudności. Rząd niemiecki wzbrania się uznać opcję dokonaną w Polsce tylko wobec województwa, a nie wobec konsulatu niemieckiego, co jest tem ważniejsze, że ci t. zw. jednostronni optanci ulegają ew. wydaleniu z Polski na równi z tymi, co do których przynależności państwowej nawet ze strony Niemiec niema żadnej wątpliwości. O ile chodzi o kwestję wydalań to trzeba przypomnieć, że wydalenia odwetowe z powodu wypadków meklemburskich narazie wstrzymano wobec przyrzeczeń, jakie dał w tej sprawie rząd niemiecki. Tak samo cofnęła Bawarja na skutek interwencji rządu Rzeszy nakaz wydalenia 88 obywateli polskich — żydów, skutkiem czego także rząd polski wstrzymał akcję odwetową. Jednakże pod wpływem nastrojów antyniemieckich chce obecnie Bawarja — jak donosi między innemi „Pos. Tageblat" — wprowadzić w czyn swe poprzednie zamierzenia.

O ile chodzi o położenie prawne optantów, to rząd polski stoi na stanowisku, że na każde żądanie obowiązani są oni opuścić kraj. Rząd niemiecki natomiast stara się dowieść że optanci mają prawa mieszkać nadal w Polsce. Rokowania mają doprowadzić do wyrównania sprzecznych poglądów i wynalezienia ewentualnie formuły kompromisowej.

Rokowania potrwają czas dłuższy. Według wszelkiego prawdopodobieństwa będą wysunięte trzy tezy: **Niemcy optanci wini opuścić Polskę; 2) Niemcy domagać się będą prawa domicylu i 3) Niemcy optanci winni być traktowani narówni z innymi cudzoziemcami.**

Jeżeli chodzi o opinję publiczną w tych sprawach, to **wypowiedziała** się ona już dawno w sposób niedwuznaczny. Domaga się ona wydalenia Niemców optantów, jak to uczynił rząd francuski, w Alzacji i Lotaryngji i rząd duński w Szlezwiku.

Dalsze obrady obejma sprawy wzajemnego zwrotu **aktów i archiwów, planów trygonometrycznych i innych, dotyczących obszarów niegdyś niemieckich.**

Przedmiotem rokowań będzie także projekt zawarcia umowy o pomocy prawnej, **która nadawałaby np. prawomocność** wyrokom, wydanym w jednem państwie, **także** na terytorjum drugiego państwa itp.

Są to więc naogół sprawy o charakterze szczegółowym niemniej jednak bardzo doniosłego znaczenia, zwłaszcza dla naszej dzielnicy. Kwestja optantów jest wprost paląca. . Strona prawna tego zagadnienia, interpretacja odpowiednich artykułów traktatowych została z naszej strony bardzo dokładnie wyświetlona i ustalona, zgodnie z naturą, celowością i tradycją historyczną problemów opcyjnych.

Wśród szerokich sfer ludności polskiej wytworzyła się na tle niezałatwienia tej sprawy atmosfera zrozumiałego zniecierpliwienia i rozgoryczenia, która mogłaby w pewnych momentach wywołać odruchy nawet dla ogółu naszej ludności niemieckiej niepożądane i utrudniające ułożenie się stosunków z zachodnim sąsiadem.

Nie może ulegać wątpliwości, że rząd nasz będzie się liczył z uzasadnionymi postulatami społeczeństwa i znajdzie odpowiedni punkt wyjścia mimo poważnych przeszkód, mogących wyniknąć wskutek opornego stanowiska delegacji niemieckiej, która, może, będzie usiłowała przewlec obrady aż do sesji Rady Ligi Narodów dnia 10 bm.

Polska posiada najniższą taryfę kolejową.

A mimo to słychać narzekania na zbyt wysokie opłaty kolejowe.

Grudziądz, 5 marca.

Coraz częściej spotykają się narzekania na to, że **zwaloryzowane** taryfy kolejowe polskie są niepomiernie **wysokie** i że przewyższyły one taryfy innych państw.

W związku z tem Ministerstwo Kolei Żelaznych wyjaśnia że narzekania tę są najzupełniej bezpodstawne i **nie oparte** wcale na danych cyfrowych. Z zestawienia **taryfy** kolejowej polskiej z taryfami obecnemi państw ościennych wynika, że taryfa polska jest niższa średnio o 48 proc od taryfy niemieckiej, o 50 proc. od taryfy czecho-słowackiej i o 45 proc. od taryfy austrjackiej.

Przewoźne za towary, stanowiące podstawę dochodów kolei, wynosi po przeliczeniu na centimy złote za 100 kilogr. przy odległości 500 klm.:

Za węgiel w obrocie wewnetrznym według taryfy **polskiej** 112 cent. zł., niemieckiej 211 cent. zł., czeskiej 163 cent. zł., austrjackiej 151 cent. zł., za budulec w obrocie wewnetrznym według taryfy polskiej 112 cent. zł., niemieckiej 434 cent. zł., czeskiej 205 cent. zł., i austrjackiej 259 cent. zł.; za żelazo według taryfy polskiej 195 cent. zł., niemieckiej 434 cent. zł., czeskiej 451 cent. zł., i austrjackiej 384 cent. zł.; zboże według taryfy polskiej 195 cent. zł., niemieckiej 553 cent. zł., czeskiej 356 cent. zł. i austrjackiej 358 cent. zł.

W porównaniu do taryfy przedwojennej rosyjskiej stosunek przewoźnego za 100 kg. przy odległości 500 km. jest taki (w nawiasach stosunek do ceny towarów).

Za węgiel według taryfy polskiej 112 cent. zł. (13 proc.) rosyjskiej 153 cent. zł. (11 proc.); za drzewo według taryfy polskiej 112 cent. zł. (13 proc.), rosyjskiej 153 cent. zł. (11 proc.); za żelazo według taryfy polskiej 195 cent. zł. (7 proc.) rosyjskiej [illegible]7 cent. zł. (12 proc.); zboże według taryfy polskiej 195 cent. zł. (14,9 proc.), rosyjskiej 201 cent. zł. (14,4) proc.)

Z [illegible] wynika, że wszelkie zarzuty na zbyt wysokie u nas taryfy kolejowe są bezpodstawne.

Jak się panowie bawią.

Pisma krakowskie donoszą, że spadkobierca jednej z największych w Polsce fortun magnackich i reprezentant znanego nazwiska historycznego, syn ojca, który w historji Galicji odegrał role wybitną, hrabia P., przegrał również do p. P., ale już nie hrabiego, 64 000 dolarów w jednej nocy, czyli około 640 miljardów mkp. Głośną ongi była sprawa hr. Potockiego Józefa z Antonin, który w klubie wiedeńskim utracił w ciągu 3 nocy trzy miljony koron na rzecz pewnego Węgra. Wówczas opinja publiczna jednogłośnie potępiła lekkomyślność utracjusza i skierowała bardzo nieprzyjemne uwagi pod adresem sfer rodowych, marnotrawiących dobytek narodowy. Aczkolwiek suma, przegrana przez hr. P., nie doszła do zawrotnych wyżyn zabawy naddunajskiej i nie spłynęła do kieszeni cudzoziemskiej, niemniej podobne wybryki w chwilach przesilenia skarbu, w chwilach potrzeb tysięcznych, w chwilach braku wyposażenia na szkoły i szpitale, są dowodem zwyrodnienia i braku poczucia od powiedzialności względem społeczeństwa.

Gdy taki utracjusz trwoni grosz i zyski z latifundji, na których harują tysiące biednych, to wkroczyć by musiał p. minister skarbu i w kilkakrotnej sumie przegranej nauczyć rozumu nowoczesnego Targowiczanina. Dla takich utracjuszów **nie wystarcza kuratela! Na miejscu byłaby konfiskata albo kryminał.**

„Polska — mącicielem pokoju ...".

Konserwatywno-agrarne pismo „Deutsche Tageszeitung", wychodzące w Berlinie, wystąpiło ostatnio z gwałtowną filipiką przeciwko oświadczeniu p. Ministra Zamoyskiego, złożonem — jak wiadomo — w Komisji Spraw Zagr. w Sejmie. „Deutsche Tagesztg." pisze:

„Jako wierny wasal Francji operuje polski Minister Spraw Zagr. twierdzeniami, którymi już od długiego czasu usiłuje się łudzić francuski Prezydent Ministrów. Z pokojowej polityki polskiej odczuto serdecznie mało. Wręcz przeciwnie ostatnie rozprawy w Sejmie Polskim wykazały zbyt wyraźnie, że Polska zamierza uciskać mniejszości narodowe nadal z niezmniejszoną siłą. Także planowa agitacja agentów polskich w Prusiech Wschodnich i Zachodnich umożliwia obfitemi rządowemi pieniędzmi, **brutalne metody ucisku (!!) i przestraszenia,** którymi się usiłuje skruszyć Gdańszczan, aspiracje w obwodzie Kłajpedy, **panowanie przemocy (!?) w Wilnie** i zaczepne stanowisko wobec wszystkich sąsiadów, który nie poddają się żądaniom polskim, stoją w jaskrawej sprzeczności z oświadczeniami p. Zamoyskiego".

Pismo to kończy słowami:

„Polska jest i pozostanie mącicielem pokoju i rozbójnikiem Europy".

Naród Ludendorff'ów, Mackensen'ów i innych piratów militarnych niema prawa obwiniać inne narody o imperjalizm, albowiem sam jest **największym rozbójnikiem, jakiego zna kryminalistyka historji świata!**

Groźba czeskiej konkurencji w przemyśle wółkienniczym.

Według doniesień prasy łódzkiej łódzkiemu przemysłowi włókienniczemu grozi konkurencja ze strony czeskich wyrobów. —

Dał się już zauważyć od pewnego czasu stale wzrastający zalew naszego rynku wyrobami czeskimi.

Ostatnio nastąpiła pewna zwyżka cen wyrobów bawełnianych, która spowodowała zrównanie się cen towarów naszych. Dlatego też kupcy polscy masowo kupują towary czeskie, gdyż dostawcy czescy kredytują im towar na trzy, a nawet na cztery miesiące, pobierając 6—8 procent rocznie, podczas gdy przemysłowcy łódzcy nie są w możności przyjmować weksli dłuższych ponad 6 tygodni.

Towary czeskie przychodzą do Polski legalną drogą i pomimo cła cena ich nie jest wyższa. Przyczyny tego tkwią w innej organizacji przemysłu czeskiego i w stosunkowo mniejszych kosztach robocizny, jakie ma przemysł czeski. Prócz tego a co jest najważniejszem, koszta utrzymania w Czechach są dzisiaj niższe od kosztów utrzymania u nas.

Konkurencji tej nie można przeciwdziałać jedynie przez podnoszenie cła od importu tkanin, gdyż tego rodzaju polityka wywołuje natychmiast represje ze strony Czechosłowacji niezwykle dla nas dokuczliwe, zwłaszcza, że większość naszych dróg komunikacyjnych z zachodem prowadzi przez Czechosłowację.

Jedyną skuteczną obroną może być wytężona akcja w celu obniżenia kosztów utrzymania, a następnie kosztów robocizny. Każda bowiem dalsza zwyżka towarów naszych uniemożliwi ich dalszy zbyt na rynkach krajowych. Nawet dzisiejsze ceny są zbyt wygórowane i sprzyjają konkurencji obcej, mającej znaczny plus w możności zaofiarowania kredytu.

Telegramy.

Sejmowa komisja budżetowa zmniejsza wydatki budżetowe.

Warszawa, 4. 3. (Pat.) Sejmowa komisja budżetowa pod przewodnictwem pos. Zdziechowskiego (ZLN.) zmniejszyła w zakresie wydatków w dziale: urzęd yprobiercze, w § 4 pozycję „inwentarz" o 1500 złp. w zakresie dochodów w dziale „szkoła morska w Tczewie" zmniejszyła pozycje „opłaty" z 30.000 na 25.000 złp., „przewoz prywatnych ładunków" z 9.000 na 1.000 złp. w dziale „urząd marynarki handlowej w Wejherowie" pozycję „budowle portowe w Gdyni" zmniejszyła z 50.000 na 41.000 złp., w § 10 zmniejszyła pozycję „studja geologiczne" o 4.000 złp., w par. 12 pozycję „zakup promu" skreśliła (4.700 złp.), w par. 15 „urządzenia portowe i kapitanaty" pozycję 12.640 złp. skreśliła w dziale 7-ym „wydziały przemysłowe przy województwach i biuro inżynierów przemysłowych" w par. 1 skreśliła sumę odpowiadającą 19 etatom „w par. 4 „wydatki biura" skreśliła 150 złp. na inwentarz, w dziale 9 „Główny Urząd Przywozu i Wywozu" skreśliła demonstracyjnie w par. 1 — 1 złp. dla dania wyrazu konieczności zmiany polityki gospodarczej w zakresie przywozu i wywozu, jak również dla podkreślenia niezadawalających wyników działalności Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu.

Reforma taryf osobowych.

Warszawa, 4. 3. (PAT.) Ministerstwo Kolei Żelaznych przystępuje do prac nad reformą taryf osobowych i przy tej sposobności projektuje przystosować poziom **tych taryf do poziomu opłat przedwojennych, licząc się równocześnie z wysokościa kosztów przejazdu u naszych sąsiadów. Zamierzenie to w związku z koniecznością zróżniczkowania opłat na odległościach dalszych przez zmianę stosunku między kosztami przejazdów w rozmaitych klasach oraz przez zmniejszenie dopłaty za pociągi pospieszne — pociągnie za soba potrzebę ponownej podwyżki stawek zasadniczych szematu taryfowego, która będzie usprawiedliwioną niskim wymiarem taryfy dzisiejszej, ustalającej 2 centymy za kilometr w klasie trzeciej, podczas gdy przed wojną stanowiła ona 3 do 5 centymów.**

Kommuniści w Bawarji przy pracy.

Monachjum, 4. 3. (PAT). Jak donosi południowo **niemieckie biuro korespondencyjne** komuniści rozwijają w Bawarji **energiczną działalność.** W czasie rewizji, dokonanej w jednym z domów w Lockhausen koło Monachjum wykryto i skonfiskowano pól centnara środków wybuchowych, 15 granatów ręcznych, kilka pistoletów, karabinów i większa ilość amunicjii. Materjały te należały do komunistów.

Agitacja przeciwkatolicka na Litwie.

Kowno, 4. 3. (PAT). Na Litwie prowadzona jest obecnie silna kampania skierowana przeciwko kościołowi katolickiemu, a równocześnie nosząca charakter wybitnie nacjonalistyczno-litewski. Pominąwszy już znane pogromy Polaków w kościele karmelickim i w kościele św. Trójcy w Kownie należy zanotować w ostatnich czasach następujący fakt, skierowany przeciwko kościołowi katolickiemu. Wbrew postanowieniom arcybiskupa Cerhiniego katolicki klasztor sióstr Dominikanek w Kownie nie podlega jurysdykcji biskupa rzymskiego. Z polecenia tegoż biskupa zostało wysłanych na prowincję z wymienionego klasztoru 10 sióstr, które uważają się za Polki. Uczyniono to pod hasłem oczyszczenia klasztoru od elementów polskich. Dziennik „Lietuwas Zinios" zamieszcza wostatnim numerze artykuł, skierowany przeciwko Rzymowi, w którym wzywa rząd i społeczeństwo litewskie, aby nie czyniły żadnych ustępstw na korzyść kurji rzymskiej. Wspomiany dziennik żąda dalej, aby rząd litewski nie zgodził się na postanowienie kurji biskupiej, a mianowicie, aby kapelan wojsk litewskich mianowany był wyłącznie przez papieża, wreszcie „Lietuwas Zinios" protestuje przeciwko używaniu podczas zjazdów duchowieństwa katolickiego na Litwie oznak państw obcych, co zdaniem wspomianego dziennika miało miejsce w czasie zjazdu biskupiego w roku ubiegłym, kiedy salę posiedzeń udekorowano odznakami Watykanu. Dziennik powyższy uważa ten fakt za akt wrogi, skierowany przeciwko państwu litewskiemu.

*

Wiedeń, 4. 3. (Pat.) „Neue Freie Presse" donosi z Berlina: Rząd Rzeszy polecił swemu posłowi w Monachjum, aby zażądał stenogramu zeznań Ludendorffa. Dopiero na podstawie dokładnego tekstu zeznań zapadnie decyzja co do postępowania rządu w tej sprawie. Koła katolickie Niemiec przygotowują ostry protest przeciwko atakom Ludendorffa na katolicyzm i Watykan.

Demokratyzacja Turcji.

Konstantynopol, 3. 3. (PAT). Zgromadzenie narodowe odrzuciło propozycję zgłoszoną przez prezydenta, a wyłączającą od banicji członków rodziny sułtana poczem uchwaliło zniesienie kalifatu i wydalenie z kraju kalift oraz 67 ksiażąt i księżniczek, należących do rodziny sułtańskiej, dalej uchwaliło na miejsce komisarjatu do spraw religijnych ustanowić urzędnika, podlegającego bezpośrednio prezydium rady ministrów. W końcu zgromadzenie narodowe zniosło przysługująca szefowi sztabu generalnego rangę ministra.

Konstantynopol, 4. 3. (PAT). Na podstawie decyzji zgromadzenia narodowego, kalif opuszczając ojczyznę otrzyma jednorazowo 100 000 funtów tureckich, książęta zaś ogółem sumę 200 000 funtów tureckich, przyczem zabronione będzie podniesienie wkładów bankowych. Likwidacja ich własności nieruchomych może być dokonana w ciągu 12 miesięcy. Pałace i rezydencje książęce stają się własnościa narodowa.

4-ty zjazd Koła Miast Pomorskich w Grudziądzu.

Grudziądz, 5 marca.

Na czwartym zjeździe koła Miast Pomorskich jednogłośnie uchwalono **Rezolucję**, która brzmi jak następuje:

„Zjazd Koła Miast Pom. z dnia 3 marca 1924 r. w Grudziądzu, zwołany celem omówienia wniesionego na Sejm projektu Ustawy o gminie miejskiej, uchwala jednomyślnie, zdając sobie sprawę z niezmiernej doniosłości Ustawy dla przyszłego rozwoju miast polskich a w szczególności miast b. dzieln. pruskiej, następujące postulaty i zanosi prośbę do przedstawicieli naszej dzielnicy w Sejmie o poparcie i obronę tych uchwał.

Przyłączamy się do I rezolucji Zjazdu przedstawicieli miast wielkopolskich; domagającej się ustawy ramowej, uwzględniającej różnolitość stopnia kultury miast w poszczególnych dzielnicach aby miasta naszej dzielnicy nie postradały niektórych praw, które już posiadają; a mianowicie domagamy się:

1. wydzielenia wszystkich miast pomorskich z pod nadzoru Wydziałów Powiatowych a postawienia ich pod nadzór Wydziału Wojewódzkiego, gdyż miasta te podlegały dotąd nadzorowi władz admin. II instancji;

2. Wydzielenia z powiatu pod względem administr. tych miast, które stanowią samodzielne ośrodki kulturalne i przemysłowo handlowe.

3. Ścisłego rozgraniczenia kompetencji Magistratów i Rad miejskich, tak aby Magistraty stały się rzeczywiście zarządami miasta i posiadały całą pełnię władzy wykonawczej i prawo zatwierdzania uchwał Rad miejskich. W komisjach rewizyjnych winni brać udział członkowie Mag.;

4. Zaprowadzenie języka polskiego, jako urzędowego w Magistratach i Radach miejskich, tak pod względem urzędowania, jak obradowaniu i spisywania protokółów;

5. Zapewnieniu interesu Państwa przez zatwierdzanie zawodowych czł. mag., jako sprawiających zadania zlecone a mianowicie policje;.

6. Oddania policji miejscowej tak administracyjnej jak bezpieczeństwa publ. przewodniczącym Magistratów (w miastach niewydzielonych pod nadzorem Starostów), — niedopuszczenia, aby bieżące sprawy policyjne mogły być załatwiane przez Magistraty kolegjalnie. Jedynie miejscowe rozporz. polic., obowiązujące w całem mieście winny uzyskać zgody Magistratu;

7. Pozostawienia miastom dowoli, czy chcą mieć zawodowych płatnych zastępców burmistrzów;

8. Wybieralności zawod. członków magistr. przynajmniej na lat 10;

9. Nadania przełożonym Mag. władzy dyscypliny w stosunku do podwładnych urzędników i funkcjonarjuszów;

10. Ograniczenia kompetencji Władz nadzorczych do najkonieczniejszych rzeczy, a mianowicie skreślenia przepisu o zatwierdzaniu budżetów miast niewydzielonych. (Uchylanie uchwał przez Władzę Nadzorczą);

11. Nadania prawa definitywnego złożenia z urzędu czł. Mag. Wojew. Trybunałowi Dyscyplinarnemu po przeprowadzeniu śledztwa;

12. Domagamy się, a to jest jednem z najważniejszych postulatów naszych aby w ustawie utrzymaną została zasada, przewidziana w projektcie, że Magistraty składają się z członków zawodowych (płatnych) i niezawodowych (honorowych)..

Uważamy przepis ten jako decydujący o pomyślnośnej przyszłości miast naszych.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Czwartek Fryderyka. Wschód słońca 6.38 zachód 5.46. Wschód księżyca 7,8, zachód 6.45.

PRZEWIDYWANA ZWYŻKA KOLEJOWEJ TARYFY OSOB.

Podstawowa opłata obecna od pasażera i kilometru w klasie III stanowi 2 grosze. Przy stosunkowo nieznacznej liczbie podróżnych w klasach II i I zwaloryzowana taryfa osobowa nie tylko nie jest zdaniem czynników miarodajnych za wysoka, lecz nie pokrywa nawet własnych kosztów eksploatacyjnych. Zdaniem Min. kolei żel. obniżenie taryfy osobowej wobec wprowadzonej zasady samowystarczalności kolei jest niemożliwe. Projektuje się rzecz wręcz odmienna. W najbliższym czasie wypadnie taryfę osobową podnieść.

—** **Na dzisiejsze ważne zebranie organizacyjne Chrześc. Demokracji w hotelu Warszawskim o godz. 7-ej wieczorem zwracamy niniejszem uwagę.**

—** **TEATR MIEJSKI.** Dziś w środę wieczorem o godz. 8-ej „DJABEŁ“ Molnara; interesująca i fascynująca komedja salonowa, która zyskała ogromne powodzenie na scenie naszej, dzięki świetnej grze artystów z pp. Kostecką Łozińskim, i dominującym w wycyzylowanej kreacji p. Dąbrowskim w roli „Djabła“ oraz p. Turońskiej z jej przepięknemi toaletami. Bony ważne.

W sobotę premjera jednej z najwięcej ulubionych i melodyjnych operetek francuskiego kompozytora Audrana p. t. „LALKA“. Operetka ta obiegła wszystkie sceny zagraniczne oraz polskie, wszędzie doznając gorącego przyjęcia. Dyrekcja nie szczędziła kosztów oraz pracy aby operetce tej nadać należyte piętno, to też warsztaty teatralne przygotowują nowe stylowe dekoracje i kostjumy. W tytułowej partji wystąpi p. Woskowska, pozatem biorą udział pp. Weissowa, Norwidówna, Lisicka, dyr. Lange, Kopczyński, Burski, Olderowicz, Łoziński. Dekoracje pendzła p. Bożuchowskiego. Przy pulpicie znany dyrygent p. Frank. Reżyseruje p. Kopczyński.

Bilety są do nabycia w składzie cygar p. Wawrzyniaka, Lipowa 3.

—** **Wielki Koncert p. Marji Janowskiej.** Komitet Odbudowy Teatru Miejskiego donosi, z akompanjament fortepianowy dla słynnej śpiewaczki przyjął łaskawie na siebie znany muzyk p. dr. Frendel. Koncert w piątek dnia 14 bm.

—** **Pertraktacje zarobkowe Zjedn. Zw. Prac.** ze. Zw. Centr. Pracodawców na Województwo Pomorskie odbywają się dzisiaj (środa) wieczorem, Wynik rokowań będzie jutro opublikowany w „Głosie Pom.“.

—** **Sekretarjat Zjedn. Zw. Prac. Przem., Handlu i Sam.** w Grudziądzu przy ul. Sienkiewicza 8 I p. posiada od 6 bm. począwszy własne połączenie telefoniczne. Nr. telefonu 19, Biuro czynne codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godziny 9-ej do 17-ej popoł.

—** **Zjazd Dowborczyków.** Stow. Dowborczyków przypomina, że w dniu 11marca odbędzie się doroczny Zjazd Dowborczyków z następującym programem: O godz. 10 rano nabożeństwo w katedrze i poświęcenie sztandaru warszawskiego Oddziału, o 11-ej walne zebranie w sali Resursy Obywatelskiej, po zebraniu raut również w salach Resursy Obywatelskiej, wieczorem zaś koleżeńska uczta.

Bliższych informacji można zasięgnąć w biurze Stowarzyszenia Dowborczykw w Warszawie — Nowy Świat 40, tel. 319-87, gdzie również należy zapisywać się na udział w uczcie koleżeńskiej.

—** **Zebranie P. T. K.** W piątek 7 bm. o godz. 7.30 wieczorem odbędzie się na sali ratuszowej doroczne, sprawozdawcze zebranie Polsk. Tow. Krajoznawczego w Grudziądzu. Na porządku dziennym są sprawozdanie zarządu, wybór wzgl. uzupełnienie zarządu, sprawa wydania widokówek dla Grudziądza, program na przyszłość i wolne wnioski. Zarząd zaprasza wszystkich interesujących się sprawami krajoznawczemi tak członków jak i gości.

—** **O kandydatów do służby policyjnej.** Z pow. Komendy Policji Państwowej otrzymujemy następujący komunikat: „Pow. Komenda Pol. Państw. Grudziądz zwerbuje kilkunastu kandydatów do służby policyjnej w Okręgu XVI Wileńskim.

Ze względu na trudne warunki mieszkaniowe i znaczna odległość od stron rodzinnych werbuje się tylko kawalerów, ludzi młodych, wysłużonych wojskowych o silnej budowie ciała, władających poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie. Wyjątkowo zwerbuje się także i żonatych ale bezdzietnych, którzy zgodzą się na własny koszt sprowadzić rodzinę na miejsce przydziału w okręgu wileńskim.

Reflektujący kandydaci winni przesłać do Pow. Kom. Pol. Państw. w Grudziądzu, Plac 23 Stycznia 9 własnoręcznie pisany wniosek i życiorys, dołączając metrykę urodzenia ewtl. i metrykę ślubu, certyfikat przynależności, świadectwo szkolne, książeczkę wojskową świadectwo moralności, wystawiony przez miejscowy urząd policyjny. W końcu zaznacza się, że zawezwanie kandydata przed komisję kwalifikacyjną jak i orzeczenie zdolności kandydata przez tę komisję, nie obowiązuje obie strony, aż do czasu powołania kandydata“.

—** **Na zbyt powolne obsługiwanie abonentów telefonicznych** dochodzą nas znowu skargi z miasta. Na połączenie trzeba czekać nieraz kilka a nawet kilkanaście minut, co jest połączone nie tylko ze stratą czasu, ale również sprowadza łatwo zrozumiałe zdenerwowanie u abonentów, a w następstwie przykre słowa dla telefonistek.

—** **Wznowienie ruchu pociągów na Pomorzu.** Po usunięciu zasp śnieżnych wznawia się z dniem 27 lutego 1924 r. ogólny ruch pociągów, wstrzymany z dniem 22 lutego br., na szlakach Gardeja—Łasin, Jabłonowo—Pom. Zawada, Puck—Krokowo i Wejherowo—Zamostne.

—** **Nowe ceny paszportów zagranicznych.** Na wniosek Ministra Skarbu Rada Ministrów uchwaliła podwyższyć opłaty za paszporty zagraniczne do wysokości 500 złp. za nowy paszport 170 złp. za wznowienie. Dla osób niezamożnych opłata będzie niższa, przyczem ilość paszportów ulgowych będzie ściśle skontyngentowana.

—** **Filateliści nie dostaną znaczków.** Ze względu na trudności druku nowych znaczków pocztowych i ograniczonej ilości naddruków, urzędom pocztowym polecono przy sprzedaży kierować się przedewszystkiem interesami korespondującej publiczności, ograniczając sprzedaż znaczków dla celów filatelistycznych

—** **Przesyłki pocztowe należy odbierać w ciągu 3 dni.** Specjalny rodzaj spekulacji polegał na tem, że kupcy odbierali przesyłki pocztowe dopiero po 14 dniach, gdy marka spadła, gdyż przesyłki przechowywane były 7 dni do czasu odbioru ich przez adresata dalsze 7 dni do chwili ich zwrotu nadawcy. Obecnie władze pocztowe ukróciły tę robotę. Tylko 3 dni czasu pozostawiono do odbioru a następne 3 dni do zawiadomienia, co z paczką uczynić, w przeciwnym bowiem razie paczka wraca z powrotem do nadawcy.

—** **Koszt przekazywania pieniędzy.** Urzędy pocztowe przyjmują listy wartościowe, paczki, przekazy pocztowe, oraz pobrania i asekuracje do 200 miljonów marek. Przekazy i czeki PKO., realizowane w Warszawie, Łodzi lub innych miastach z oddziałami PKKP. podwyższone zostają do 400, a w innych miastach do 300 miljonów marek. Opłata za przekazy ponad 50 miljonów mk. wynosić będzie przy nadawaniu za każde dalsze 10 miljonów o 40 tys. mk. więcej, zaś przy doręczaniu za każde 10 milj. o 20 tys. mk. więcej.

—** **Inwalidzi zamiast kobiet.** Min. spraw wojskowych poleciło wszystkim szefom biur wojskowych przeprowadzić rewizję sił żeńskich, które winny być zastąpione inwalidami. Wnioski redukcyjne, względnie wnioski co do zastąpienia sił kobiecych przez inwalidów mają być przedłożone do 15 marca.

Równocześnie min. wydał rozporządzenie, by w biurach gdzie pracują urzędniczki cywilne przestrzegano jak najściślej dyscypliny wojskowej, oraz aby urzędniczki były ubrane skromnie, jak tego wymaga powaga pracy wojskowej. Oba powyższe zarządzenia wydał jeszcze b. min. spr. wojsk. gen. Sosnkowski.

—** **Konkurs samolotu.** Ministerjum kolei żelaznych w celu wytworzenia w Polsce własnego typu płatowca do celów powietrznej komunikacji osobowo pocztowej, ustanawia konkurs na projekt takiego płatowca. Najlepszy z projektów przyjętych przez powołanie Jury, zostanie nagrodzony nagrodą pierwszą 1,200złp. — następny nagroda 800 złp. Termin na składanie projektów w ministerjum kolei żelaznych dział lotnictwa ustanowiony został na dzień 15 marca 1924. Do konkursu dopuszczeni będą jedynie tylko obywatele polscy. Szczegółowe warunki konkursu otrzymać można w Ministerium kolei żelaznych, Nowy świat 14, pokój 322 lub Stow. Inżynierów i architektów w Poznaniu, oraz w dyrekcjach kolei państwowych.

—** **Wiosna się zbliża w całej pełni.** Miesiąc marzec, jak się przekonać można, nie zawiódł nas w nadziei rychłego nadejścia wiosny. O ile pierwszy dzień marca niczem nie różnił się od pierwszego lepszego dnia grudniowego czy styczniowego, to następne dnie przyniosły nam pogodę iście wiosenną. Pod wpływem grzejących promieni słońca i południowo-zachodniego wiatru śniegi i lody w śródmieściu stopniały bardzo szybko. Nieoczekiwanie słoneczna pogoda wywabia już pierwsze zastępy wiosennych spacerowiczów.

—** **Pokwitowanie.** Z powodu imienin swej żony, córeczki i siostrzenicy ofiarował p. Franciszek Ruciński, fabr. lik. na Kuchnię Ludową mk. 100 miljonów, za co mu serdecznie dziękuje **Kuchnia Ludowa.**

—** **Pokwitowanie.** Mkp. 10 milj. na kuchnię dla biednych ofiarowali państwo Sygnarscy Henrykowie.

—** Na **Sierociniec wojskowy** złożył w miejsce kwiatów na imieniny pani mjr. Wallnerowej por. Jakubowski 5 milj. por. Dubak 5 milj.

—** **Ofiary na odbudowę teatru.** Sekretarjat K. O. T. M. donosi: W dalszym ciągu złożyli datki miasto udziału w Balu Komitetowym pp. minister dr. Wybicki, starosta krajowy, Toruń 10 milj. mk. poseł ks. prałat Londzin - Cieszyn 10 milj. mk., poseł dr. Ludwik Jaxa - Bykowski Warszawa 5 milj. mk., Antoni Glas, Tczew 5 milj., senator dr. Bolesław Limanowski, Warszawa 5 milj. mk. Z Grudziądza p. Sylwester Pardon 20 milj. mk. K. O. T. M.

—** **Nowa składnica dla ofiar na odbudowę teatru.** Obywatelstwu grudziądzkiemu zwraca K. O. T. M. uwagę, iż nowo otwarty Bank Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu przy ul. Starej 10 przyjmuje również składki na odbudowę spalonego Teatru Miejskiego.

Z Pomorza.

—** **CHEŁMNO. (Podziękowanie).** Sekret. K. O. T. M. pisze: Komitet Odbudowy Teatru Miejskiego dziękuje Stowarzyszenia Urzędników Magistrackich za urządzenie wspaniałej zabawy, która przyniosła na rzecz teatru pół miljarda marek. Komitet dziękuje również zarządowi Stowarzyszenia jak i p. burmistrzowi Zawackiemu za wspaniałe przyjęcie grudziądzkich artystów. K. O. T. M.

—** **TORUŃ. (Poświęcenie sztandaru Kółka Rolniczeg w Tor. Papowie).** Wspaniałą uroczystość obchodziło w dniu 28 lutego Tor. Papowo, bo poświęcenie sztandaru Kółka Rolniczego, który to jest pierwszym sztandarem Kółek Rolniczych powiatu toruńskiego. Kółko otrzymało sztandar dzięki inicjatywie dzielnego i sprężystego prezesa p. Lecha Czarlińskiego Założone w roku 1908 posiadało na czele wybitnych ludzi a jednak marzenia członków ziścił dopiero teraźniejszy prezes, przygotowując tak piękną uroczystość. Tak członkowie jak goście zebrali się przy szkole, gdzie utworzył się pochód, z pełną orkiestrą 63 pp. z Torunia i dziatwą szkolną. Następnie ze sztandarem itd. ruszono do kościoła przy dźwiękach marsza polskiego. W kościele uroczystą mszę św. odprawił ks. wikary Lewandowski, podczas której przygrywała pięknie wymieniona orkiestra. Po mszy św. ks. wikary Lewandowski dokonał poświęcenia sztandaru

—** **WĄBRZEŹNO. (Miasto bez wody).** Z powodu pęknięcia głównej rury przy rzezalni, zostali mieszkańcy Wąbrzeźna przez sobotę i niedzielę bez wody. To też ludność dźwigała wodę w wiaderkach nieraz z odległych miejsc nawet. Naprawa rury ma nastąpić w tym tygodniu.

(Śmierć chłopca w lesie). W ub. środę wydarzył się w lesie wrońskim tragiczny wypadek. Kilku chłopców szkolnych wybrało się do lasu po drzewo opałowe. Kilku z nich wdrapało się na dość wysokie sosny, celem nałamania suchych gałęzi. Jeden, niejaki Stanisław Prusakowski, 13-letni syn handlarza Prusakowskiego, wzorem innych wylazł również na drzewo. Nagle gałąź, na której stał, — załamała się i chłopiec runął w dół, uderzając przy spadaniu głową o pień, wystający ponad ziemię tak nieszczęśliwie, że według stwierdzenia lekarskiego pękła mu czaszka i mózg został zalany krwią. W kilka chwil po tym nieszczęśliwym wypadku przemówił jeszcze kilka niezrozumiałych wyrazów, poczem zlęknieni chłopcy, złożywszy ciało biednego Stasia na sanki, udali się do domu. W drodze do domu w oddaleniu mniejwięcej 1 klm. od miasta nieszczęśliwy chłopiec rozstał się z tym światem.

—** **GOLUB. (Napływ żydów).** Wprost niemożliwe objawy dają się zauważyć — jak donosi „Słowo Pom.“ — od pewnego czasu w Golubiu. Żydzi dobrzyńscy na gwałt wykupują domy. Bojąc się rozruchów wprowadzają się dotąd nocą. O ile obywatele polscy rychło nie przestaną wynajmować mieszkań a i władze miejskie nie umożliwią żydom wprowadzania się do Golubia, miasto zażydzi się wkrótce.

—** **TUCHOLA. (Zgon bogobojnej i zasłużonej zakonnicy).** W Byslawku, w klasztorze Sióstr ze zakonu św. Wincentego, zakończyła żywot doczesny w 94 roku swego życia Siostra Ludwika Wronkówna. Urodziła się na Warmji w r. 1831 jako córka budowniczego p. Wronki. W r. 1860 wstąpiła do zakonu Sióstr Wincentynek. Za jej przykładem poszły trzy dalsze Siostry. Wykonywała zbożny swój zawód Bogu na chwałę, również na polu walk, gdzie leczyła żołnierzy. Przeważną część życia swego zakonnego przebyła w Chełmnie, w głównym klasztorze

(Przebudowa starego młyna). Młyn Nowymlyn pod Tucholą, który kiedyś miał wyśmienite powodzenie ze strony średnich i mniejszych gospodarzy okolicznych, musiał przed wojną swe podwoje zamknąć, ponieważ z powodu przestarzałej konstrukcji nie mógł już konkurować z nowożytnymi młynami. Obecnie właściciel wydzierżawił całą przemysłową część nieruchomości właścicielowi młyna w Tucholi p. Prabuckiemu na 99 lat. Pan Prabudzki młyn przebuduje zgodnie z wymaganiami współczesnemi. Młyn ma tam wyborne położenie, zaopatrzony jest przedewszystkiem w dostateczną siłę wodną, co w obecnych czasach rozstrzyga, ponieważ młyny parowe i motorowe nie rentują się wskutek nazbyt wysokich cen węgla i oliwy.

*

—** **GDAŃSK. (Złote medale dla wystawców).** Kierownictwo wystawy rolniczej, która odbędzie się w Gdańsku-Wrzeszczu od 16—19 maja rb. donosi, że senat zdecydował się za najlepsze okazy hodowli nagrodzić hodowców Wolnego Miasta złotemi, srebrnemi i bronzowemi medalami. Prócz tego gdańskie towarzystwo hodowców wyznaczyło jako nagrody drogocenne przedmioty. Senat wyznaczył jeszcze nagrody w formie dyplomów dla hodowców drobiu, królików, kóz, psów i pszczół. Razem z wystawą rolnicza odbędzie się międzynarodowa wystawa psów.

Z całej Polski.

—** **KRAKÓW. (Skazanie komunistów).** Prasa krakowska donosi: Ostatni dzień rozpraw przeciw Sierankiewiczowi i towarzyszom, oskarżonym o agitację **komunistyczną**, minął na przemówieniach prokuratora i obrońców.. Po odczytaniu pytań co do winy oskarżonych, na podstawie werdyktu sędziów przysięgłych, trybunał wydał wyrok, skazujący Sierankiewicza za dalszy udział tak w kolportażu, jak w tajnych związkach, **na 10 lat ciężkiego więzienia** z obostrzeniami, za tę samą winę Knapową na lat 4. Innych oskarżonych skazano za dalszy udział w kolportażu: Grzybowskiego na lat trzy, zaś Strzeleckiego na lat dwa. Kowalskiego uwolniono od winy i kary. Co do wszystkich skazanych wnieśli obrońcy zażalenia nieważności.

Z całego świata.

— **Polka - Amerykanka ofiarą wielkiego rabunku.** Słynna amerykańska tancerka Gilda Gray doniosła policji, że dnia 13 wieczorem, została obrabowana przez trzech mężczyzn z bižuterji, wartości 150 000 dolarów i gotówki w sumie 2 000 dol. Rabunek zdarzył się w sieni budynku w którym Gilda Gray mieszkała na czas swych występów miejscowych teatrów wodewilowych, Tancerka właśnie wracała z teatru do domu.

Jak wiadomo, Gilda Gray jest Polką z Milwaukee i właściwie nazywa się Marja Górecka. Należy. ona do najpopularniejszych tancerek w Ameryce.

— **Odnalezione serce Woltera.** W Paryskiej Bibljotece Narodowej dokonano ciekawego odkrycia. Oto porządkując jeden z zaniedbanych pokojów bibljoteki, znaleziono w nim popiersie, pospolity biust gipsowy, odlew z rzeźby Houdona, bardzo popularnej we Francji. Gdy zabrano się do odkurzania go, spostrzeżono nagle na cokole tabliczkę z napisem: „Le coeur de Voltaire". (Serce Woltera), a za naciśnięciem widniejącego pod nią guzika, rozwarła się ściana cokołu, ujawniając niszę, w której stała srebrna urna. Czy urna ta zawiera istotnie serce zmarłego przed 146 laty słynnego filozofa, to okaże się dopiero po dorobieniu kluczyka, oryginalnego bowiem kluczyka do zamku urny nie znaleziono.

— **Wieczysta lampa na grobie nieznanego żołnierza.** W Paryżu odbyła się niezwykła uroczystość. Byli uczestnicy wojny w szeregach armji sprzymierzonych stawili się nad grobem nieznanego żołnierza pod łukiem tryumfalnym i dokonali tam uroczystego aktu zapalenia t. zw. „Wieczystej lampy".

— **Gęś znajduje klejnot.** W okolicy Rogaland (Norwegja) gęś, należąca do ubogiego wieśniaka udławiła się na pastwisku. Po zabiciu znaleziono w żołądku broszkę, która po bliższem zbadaniu okazała się bezcennym klejnotem z epoki Wikingów. Klejnot ten zakupiło muzeum w Stavanger.

—**Straszna katastrofa pod Rygą.** Pod Laisholmem w pobliżu Dorpatu wykoleił się pociąg kolejowy. Rozbiciu uległo 23 wagonów i lokomotywa. Katastrofa pociągnęła za sobą liczne ofiary w ludziach, Pogłoski, jakoby przyczyną wykolejenia pociągu był zamach przygotowany przez komunistów na pociąg osobowy idący z Rewla do Rygi są nieuzasadnione. Powodem wykolejenia była jedynie burza śnieżna

— **Testament Wilsona.** „Berliner Tagbl." donosi z Nowego Jorku: testament zmarłego prezydenta Wilsona został otwarty. Majątek zmarłego prezydenta Wilsona przypadł na mocy testamentu prawie w całości wdowie po prezydencie z wyjątkiem skromnego legata, zapisanego na rzecz niezamężnej córki prezydenta Wilsona, który ma jej być wypłacony po wyjściu za mąż.

— **Lot dookoła świata.** Jak donosi „Tel. Comp." przygotowują się dwie ekspedycje, które mają podjąć lot dookoła świata. Jedna wyruszy z Alaski dnia 15 marca i skieruje się na zachód, druga zaś z Anglji podejmie lot w miesiąc później w kierunku wschodnim.

— **Wydalanie żydów z Berlina.** Do Rady Miejskiej w Berlinie wpłynął wniosek o wydalenie z tego miasta wszystkich żydów, którzy w niem się osiedlili od czasu wybuchu wojny.

— **Krwawa manifestacja.** Z Barcelony donoszą, że w czasie manifestacji syndykalistów nastąpiło starcie z oddziałami policji i gwardji królewskiej, przyczem dwóch manifestantów zostało zabitych, zaś 2 żołnierzy i 2 przechodniów odniosło rany wielu manifestantów aresztowano.

Rozmaitości.

× **Grobowiec Lenina** jest już na ukończeniu; do oglądania grobowca dopuszczeni są niektórzy wojskowi, oraz obywatele przejezdni. Władimirow w „Izwiestjach" projektuje wystawienie olbrzymiego filmu o charakterze naukowo-artystycznym, celem propagandy leninizmu. Autor projektu zastrzega się, że film projektowany nie może by jedyną ilustracją histoji rewolucji rosyjskiej, lecz obejmować ma całą naukę Lenina.

× **Odkrycie podziemnego muzeum z przed 20 000 lat.** W departamencie Haute-Garonne, w południowo wschodniej Francji, w wiosce St.Martoy — przed kilku laty odkryto w górach podziemną pieczarę, napełnioną wodą, która wzbudziła ciekawość archeologów. Wszelkie próby zbadania pieczary okazały się niemożliwe, ponieważ w pewnej głębokości sufit pieczary dotykał wody. Nie było śmiałka któryby się odważył zanurzyć pod zwisający nad wodą pułap pieczary i zbadać jej przypuszczalne przedłużenie.

Uczynił to ostatnio prof. Casteret z narażeniem własnego życia. Zaopatrzywszy się w elektryczną latarkę i sznury ratunkowe, zanurzył się w wodę w pobliżu pułapu i popłynąwszy przez kilka chwil, wypłynął po drugiej stronie niebezpiecznej przeszkody

Oświeciwszy elektryczną latarką nieprzebyte ciemności, zobaczył, iż znajduje się w olbrzymiej galerji, kilkuset metrów długiej i kilkadziesiąt metrów szerokiej, której środkiem wąskim kanałem przepływały wody podziemnej pieczary. Wyszedłszy z wody, młody archeolog zobaczył posadzkę i ściany galerji, pokryte pięknymi rysunkami i napisami, których odczytać nie mógł. Następnie odnalazł komory, w których znajdowały się bogate rzeźby artystyczne, przedstawiające istoty ludzkie i zwierzęta, już od 20 000 lat nie istniejące na ziemi. Archeologowie przypuszczają, że ta pieczara jest naturalnem muzeum mieszkańców z przed 20 000 lat.

× **300 000 zdjęć na minutę.** W Anglji ulepszono aparat fotograficzny, który daje 300 000 zdjęć na jedną minutę. Aparat waży około czterech tysięcy funtów i specjalnie przeznaczony jest do zdejmowania fotografji z wystrzałów karabinowych i armatnich. Zdjęcia notują ruchy, których najwprawniejsze oko ludzkie uchwycić nie jest w stanie. Na fotografji można widzieć dokładnie bieg kuli i sposób, w jaki uderza ona w twarda przeszkodę, np. pancerz stalowy. Aparat nowy daje możność obliczania z większą niż dotychczas dokładnością, szybkość biegu kuli i wogóle każdego ciała, wyrzuconego w powietrze.

× **Główna broń w wojnie przyszłości.** Na łamach dziennika niemieckiego „New Yorker Staatszeitung" podaje Karl. H. von Wiegand ciekawe uwagi, co do wojny przyszłości:

„Ani węgiel ani też nafta — czytamy tam — lecz arszenik będzie głównym atutem w przyszłej walce międzynarodowej o stanowisko mocarstwowe na świecie. Kraj, który posiada naj większe złoża arszeniku i może osiągnąć największą ich eksploatację, zwycięży w przyszłej wojnie. Tak przewidują w europejskich kołach dyplomatycznych, w których wojna wciąż jeszcze uważana jest za rzecz całkiem naturalną. Przewidywanie zaś to opiera się na najświeższej zdobyczy chemji, wynalazku nowego gazu trującego z arszeniku, gazu, przewyższającego pod względem siły niszczenia wszystko, co dotychczas wynaleziono.

„Ten to gaz będzie — według wspomnianych powyżej dyplomatów — główną bronią przyszłych armij. Działanie jego ma być tak straszliwe, że wszelki ślad życia na przestrzeni całych gmin może być za jednym zamachem zniszczony. Według zaś istniejących danych statystycznych, Stany Zjednoczone rozporządzają największą ilością arszeniku"

Sprawy kościelne.

Zmiany na stanowiskach duszpasterskich

Ks. kanonik Ludwik Rogacki mianowany został prepozytem tumskim w Pelplinie. Tak więc obsadzone zostało stanowisko, które było od przeszło 3-ch lat opróżnione. Nowy prepozyt urodził się w Nowemmieście, w pow. lubawskim, a liczy 64 lat wieku. Kanonikiem jest od r. 1918 a był równocześnie radcą konsystorza i kaznodzieją katedralnym. Instalacja jego prepozyta odbyła się w katedrze pelplińskiej w dniu 22 bm.

Ks. Józef Wrycza, który był dotąd proboszczem wojskowym w Brześciu Litewskim, przeszedł na własne życzenie w stan rezerwy i wróciwszy do djecezji, ustanowiony został wikarym w Kowalewie.

Ropuchy pod Pelplinem, należące dotychczas do parafji w Nowejcerkwi, ze względu na życzenie mieszkańców, przyłączone zostały do parafji pelplińskiej.

Rzeczy ciekawe.

Kucharka prezydentów.

Prezydent Woodrow Wilson opowiadał, że w przeddzień ponownego wyboru jego na prezydenta (1916 r.) stanęła przed nim pierwsza kucharka Białego Domu.

— Prawda, panie Prezydencie — rzekła — że sprawa dobrze stoi? Jestem tak dumna, że służę pierwszemu obywatelowi kraju!

Na drugi dzień po wyborze wśród składających życzenia powtórnie wybranemu prezydentowi zjawiła się też kucharka i potrząsnąwszy mocno ręką Wilsona, zawołała:

— Gdyby pan prezydent nie był wybrany, to wymówiłabym mu służbę i zgodziłabym się do jego następcy, bo przyzwyczaiłam się już służyć tylko u prezydentów!

Żywcem pochowani zbrodniarze amerykańscy.

Wiedeński profesor Lienink, dyrektor instytutu elektropatycznego, oświadczył, na podstawie badań, że prąd elektryczny nie powoduje śmierci, lecz tylko czasowy letarg, z którego ofiarę można do życia powrócić.

Lienink twierdzi że przywracał sam do życia wiele osób, porażonych przypadkowo silnym prądem elektrycznym, które inni lekarze uznali za martwe. Twierdzi on również, że wiele osób, które stracono na krześle elektrycznym w Stanach Zjednoczonych, pochowano żywcem.

Stopnie tytularne dla elewów.

Na liczne zapytania zainteresowanych Depart. I. piechoty wyjaśnia, że sprawa przyznawania elewom stopni tytularnych starszych szeregowych nie została jeszcze rozstrzygnięta. Dep. I. M. S. Wojsk. opracowuje w powyższej sprawie odpowiednie wnioski.

NAGIE NOGI DO TOALET BALOWYCH.

Elegantki spędzające wywczasy w wytwornej miejscowości klimatycznej na Florydzie Palm-Beach wprowadziły modę nie tyle może estetyczną ile oryginalną. Mianowicie zaczęły występować w toaletach balowych z kompletnie gołemi nogami, bez pończoch. Ta moda nagich nóg nie zachwyciła bynajmniej mężczyzn, którzy twierdzą, że nóżka kobieca w przejrzystej pończoszce jest o wiele ponętniejsza, a gołe nogi przy toalecie balowej sprawiają wprost nieestetyczne wrażenie.

Z dziedziny wynalazków.

APARAT RADJOWY POD KOLANEM.

Podczas gdy u nas zalicza się jeszcze radjo do cudów świata, na Zachodzie, a zwłaszcza w Ameryce, wyparło już ono niemal telefon.

Małe aparaty „kieszonkowe" posiada prawie każdy szanujący się obywatel, tak, że rozmowy można z łatwością uskuteczniać w każdej chwili. W tym celu bowiem istnieją już specjalne rozmównice dla publiczności w których za małą opłatą można pośpiesznie załatwiać interesy, a nawet — poflirtować.

Piękne Amerykanki chwalą sobie ogromnie radjo i uważają je za nieodzowną część... garderoby. Zgrabny aparacik, umieszcza się pod kolanem, jak podwiązkę, a sznur (zastosowany do koloru sukni) przeciąga się pod sukienką, przyczem w specjalnej kieszonce nosi się słuchawkę. Tak „uzbrojona pani wchodzi do kabinki radjowej, stawia zgrabną nóżkę na kole i połączenie gotowe.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Wolność zrzeszania się urzędników.

Na posiedzeniu Rady Ministrów dnia 3 bm. uchwalono zniesienie ograniczeń dla zrzeszenia się urzędników w b. zaborze rosyjskim, podciągając te zrzeszenia pod ogólne obowiązujące w tej mierze ustawy i rozporządzenia.

Nadzór nad niemieckimi instytucjami.

Rada Ministrów przekazała Min. Skarbu nadzór nad niemieckim urzędem listów zastawnych („Deutsche Pfandbriefanstalt") oraz nad instytucją kredytową miejskich właścicieli kredytowych („Kreditanstalt für städtische Hausbesitzer"). Obie te instytucje są w Poznaniu. Zaznaczyć należy, że obie te instytucje dotychczas podlegały nadzorowi Min. Rolnictwa i Domen Państwowych z kolei nadzór ten przejął minister dla b. Dzielnicy pruskiej, po którego zlikwidowaniu przejęło nadzór Min. Roln. i Dóbr Państw.

Podróż p. Baytla na Bliski Wschód.

Dowiadujemy się, że przemysłowiec p. Franciszek Baytel zamierza udać się w podróż do Rumunji, Turcji, Palestyny i Egyptu. Celem podróży jest zbadanie stosunków handlowych oraz rynków zbytu dla naszych wyrobów w tych krajach i ewentl. zorganizowanie enksportu, któryby dał Polsce znaczne korzyści. P. Baytel — znany ze swej działalności filantropijnej, złożył na cele skarbowe 3 miljardy marek na ręce p. marszałkka Senatu p. Trąmpczyńskiego.

O polską umowę handlową z Rosją.

Jak się dowiadujemy, prace przygotowawcze do międzyministerjalnej konferencji w sprawie umowy handlowej z Rosją sow. dobiegają końca W związku z tem odbędzie się w dniu 6-go marca br. w Min. Przemysłu i Handlu pierwsze posiedzenie międzyministerjalne.

Wolny wywóz zboża.

Jak się okazuje z ustalonego kontygentu wywozowego zboża, wynoszącego 400 000 tonn, rolnicy skorzystali dotychczas zaledwie w jednej piątej części. Wobec jednak konieczności uzyskania walut z eksportu Min. Skarbu wydało zezwolenie obecnie na wywóz zboża także zgłaszającym się firmom handlowym. Wywóz ten może odbywać się jednak w granicach oznaczonego kontyngentu. Z zezwoleń tych korzysta wiele firm. Między innemi Związek Handlowy rolników w Warszawie uzyskał zezwolenie na wywóz 15 000 tonn.

Międzynarodowy zjazd emigracyjny.

W związku z zawarciem przez Polskę szeregu umów w sprawach emigracyjnych, oraz ze względu na ważność kwestji emigracyjnej dla obywateli Rzeczypospolitej, Polska weźmie udział w międzynarodowym zjeździe emigracyjnym, który odbędzie się w Rzymie. Polskę reprezentować będzie radca handlowy przy poselstwie rzymskim p. Mikulski. Zjazd ten rozpocznie się dnia 12 maja rb. i trwać będzie 3 dni.

Wolny obrót wewnętrzny walutami.

Wobec wielkiego zapasu walut obcych (z góry 20 miljonów dolarów) rząd ma możność paraliżowania wszelkich prób spekulacyjnych, które działały na szkodę marki polskiej. Ten stan rzeczy pozwala rządowi rozluźnić przepisy dewizowe. Reglamentacja dewiz ograniczona zostaje wyłącznie do nadzoru nad wywozem i przekazywaniem walut zagranicę. Na potrzeby obrotu wewnętrznego można będzie nabywać obce waluty zupełnie swobodnie. Między innemi ułatwi to znakomicie subskrypcję na akcje Banku Polskiego.

Cukier polski do Algieru.

Dowiadujemy się, że Rada Naczelna polskiego przemysłu cukrowniczego zamierza wysłać do Algieru eksponat polskiego przemysłu cukrowniczego.

O zniżkę taryf na zboże.

Związek polskich organizacji rolniczych wystąpił do rządu z memorjałem w sprawie zniżek taryfowych dla eksportu polskiego zboża. Asumpt do tego dało zawarcie przez Polskę umowy z Rosją, w której dla ruchu tranzytowego zboża rosyjskiego przyznano opust 20 proc. od taryf polskich. Sytuacja zboża polskiego na rynkach zagranicznych, a zwłaszcza niemieckim pogarsza się w ten sposób bardzo znacznie i nie pozwala na eksport, o który w tej chwili rolnik polski bardzo ciężko walczy. Zniżka 20 proc. powinna być tedy przyznana także dla zboża polskiego.

Obniżenie prowizji od przekazów czekowych PKO.

Komitet dyrekcyjny P. K. O. na posiedzeniu dnia 28 lutego rb. postanowił obniżyć od dnia 15 marca rb. wysokość pobieranej przez PKO. od przekazów czekowych, płatnych w urzędach pocztowych, prowizji do 3 mk. od 1000 sumy przekazywanej. (Obniżone z 4 na 3 pro mille). Wpłaty na konta przyjmują wszystkie urzędy pocztowe bezpłatnie, jak również i rozrachunki pomiędzy uczestnikami obrotu czekowego dokonywane są bezpłatnie.

Społeczeństwo. a naprawa skarbu.

Z dotychczasowych sprawozdań w sprawach zarówno zbiórki na Skarb Narodowy, jak i na zakup akcyj emisji Banku Polskiegdo, pożyczki kolejowej itp. wynika, że z każdym dniem społeczeństwo nabiera coraz więcej zaufania do celowości podjętej akcji naprawy skarbu. Zaufanie to wyraża się w pierwszym rzędzie w tem, że w intenzywnem zakupywaniu akcyj Banku Polskiego i innych udział biorą najszersze warstwy inteligencji pracującej i robotników. W niektórych wypadkach robotnicy wielkich zakładów przemysłowych zakupując większą ilość akcyj podkreślali nawet demonstracyjnie że przeciwstawiają się w ten sposób opieszałości pewnej części przemysłowców. Udział szerokich warstw ludności jest bardzo pożądanem i pocieszającem zjawiskiem. Należy się przecież liczyć realnie z tem, że większy udział obywateli majętnych jest konieczny. W rezultacie sami korzystać wszyscy będą z własnej niejako ofiarności korzystnie oprocentowanej. To samo dotyczy w sprawności w płaceniu podatków, która już nie jest sprawą ofiarności, a obowiązku. Władze znajdą niewątpliwie środki przymusu przeciwko oporności opornym płatnikom. Lecz i tu jest niezbędny udział wszystkich obywateli dobrej woli, którzy mogą zwracać się w tej sprawie do Towarzystwa Przyjaciół Skarbu Państwa, powołanej z inicjatywy społecznej do pomocy rządowi i przeprowadzeniu akcji sanacyjnej.

Rokowania polsko-niemieckie.

Toczące się w Warszawie rokowania polsko-niemieckie weszły w fazę merytoryczną Wyłonione zostały dwie komisje: opcji i pomocy prawnej. Komisja pomocy prawnej uzgodniła już zasadniczy tekst umowy w kwestji obrotu prawnego między układającymi się państwami i opieki nad małoletniemi.

Pośrednictwo Niemiec przy eksporcie towarów polskich.

Jak się okazuje, eksporterzy polscy uciekają się niejednokrotnie przy wywozie towarów do pośrednictwa Niemiec. Pośrednictwo to poszukiwane jest głównie w wypadkach ponoszenia ryzyka i kosztów eksportu utrudniających przeprowadzenie odnośnych operacji. Pośrednictwo innych krajów wchodzi także w grę bądź ze względów konjunkturalnych, bądź też ze względów uprzywilejowania stanowiska na mocy traktatów, jak np. z Francją. I tak blacha górnośląska docierała w ub. roku do Francji za pośrednictwem odsprzedawców angielskich, gdyż w Anglji przy imporcie artykułu tego do Francji korzystała z większych ulg celnych, niż polska.

Przyjazd handlowych misji do Rosji.

W ostatnich dniach przybyła do Moskwy specjalna delegacja przemysłowców czesko-słowackich, w celu wzięcia udziału w konferencji tranzytowej prowadzonej pod przewodnictwem komunisty Rotsteina. W naradach wzięli również udział niemieccy przedstawiciele. Tematem konferencji były sprawy tranzytu z Czechosłowacji i Niemiec do Rosji sow. Równocześnie do Petersburga przybyła handlowa misja austrjackich przemysłowców.

Wartość franka złotego

według ustalenia ministerstwa skarbu

dnia 5 marca	dnia 6 marca
1.800.000 mkp.	1.800.000 mkp.

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 5 3.

10-ta godzina przedpołudniem.

Dolary Stanów Zjedn	9.200—9.280
Floreny holenderskie	3.480
Franki belgijskie	324
Franki francuskie	370
Franki szwajcarskie	1.590
Funty angielskie	39.450
Korony austryjackie	129
Korony czeskie	260
Liry włoskie	393
Korony norwejskie	
Korony duńskie	
Dolary kanadyjskie	8.930

Gdańsk, dnia 5 3.

Dolar	5,81
Marka polska	0,63
Przekazy na Warszawę	0,61

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski [illegible] w Grudziądzu.

OBWIESZCZENIE

o zarządzeniu spisu zwierząt pociągowych.

Na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 lutego 1924 r. Licz. A. W. 220/24, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, podaję w myśl paragrafu 15 Rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych z dnia 11. V. 1922 r. (Dz. Ust. Nr. 36 poz. 310) do publicznej wiadomości co następuje

1. Wszyscy właściciele i posiadacze zwierząt pociągowych (osoby fizyczne i prawne) obowiązani są zgłosić w magistracie Ratusz I. pokój nr. 30 wszystkie w ich posiadaniu znajdujące się zwierzęta pociągowe (konie, muły, osły)

2. Zgłoszenie winno być uskutecznione w czasie od dnia 10 marca br. do dnia 24 marca rb. włącznie.

3. Zgłoszenie może być dokonane ustnie lub pisemnie. Do pisemnego zgłoszenia odebrać można formularze w Ratuszu I. pokój 30 gdzie udziela się też wszelkich informacji. (Patrz rozplakatowane w mieście afisze).

4. Osoby podające przy zarządzonym spisie niezgodnie ze stanem rzeczywistym szczegóły będą karane w drodze administracyjnej w myśl art. 28. Ustawy z dnia 21. II. 22 r. (Dz. Ust. nr 21 poz. 166) grzywną do wysokości wartości zwierzęcia pociągowego, lub aresztem do 6 miesięcy. W wypadkach szczególnie ciężkich uchybień mogą być stosowane obie kary. [8232

Grudziądz, dnia 8 marca 1924 r.

Prezydent miasta

Nr I-167/24. (—) Włodek.

---

50 balonów szklanych

(oplatanych) o pojemności 70 l. każdy,
sprzeda najwięcej dającemu
Elektrownia Miejska Grudziądz,
ul. Trynkowa 6/7. [8255

Znowu
nadeszła herbata znaku
CZAJNIK
która przez swą
wielką wydatność
jest najtańsza i równocześnie
najlepszą w używaniu.

MIESZKANIA

jednopokojowego z kuchnią
poszukuje się od zaraz.
Łask. zgłoszenia do Głosu Pom. pod nr. 100.

Mieszkanie

w śródmieściu **6—7 pokoji**
z przynależytościami, **poszukuję na zamianę** za mniejsze. Warunki wedle ugody. Łaskawe zgłoszenia pod **8233** do Głosu Pom.

BANK LUDOWY

Sp. z o. powiedzialn. ograniczoną
Założony w roku 1890.
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe,
Przyjmuje wkładki oszczędn.
i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:

krótko terminowych wekslowych, zabezpieczon. podkładem złota i srebra, w rachunku bieżącym. 8237)

Polski Bank Krajowy

Filja w Bydgoszczy

ulica Dworcowa nr. 88

przyjmuje

zapisy i wpłaty na akcje

Banku Polskiego

sprzedaje **Obligacje Kolejowe**

przyjmuje wkłady i udziela

kredyty złotowe

otwiera **rachunki** i udziela

kredytu w zagranicznych walutach

oraz załatwia **wszelkie transakcje bankowe.**

Najlepszą jest
Herbata
HA-ES-ES

w opakowaniu złotem
z
Zakładów Przemysłowych HA-ES-ES
Hurtowni
Spółek Spożywców T. A.
w Poznaniu.
ODDZIAŁY:
Katowice Grudziądz Gdańsk.

8090

Każdy listonosz

potwierdzi, jak przyjemnie nosić obcasy i zelówki gumowe „**BERSON**", o ile mniej to męczy i ile oszczędza się przez to obuwia.

BERSON-KAUCZUK Centrala: Kraków, Straszewskiego 2.
SKŁAD FABRYCZNY ŁÓDŹ, Dzielna 14.

Siew buraków

żółty i czerwony Eckerndorfski
poleca
Bronisław Murawski
Grudziądz i Łasin. 8123

---

4 Artykuły

po nader tanich cenach.

Płaszcze wiosenne	26 500 000 m.
Płaszcze kowerkotowe	38 500 000 „
Płaszcze sukienne	50 500 000 „
Płaszcze kastorowe	86 000 000 „

»MERCEDES«

Bydgoszcz Mostowa 2
8238

Sprzedaż

Kobierzec dobrze utrzymany do sprzed. Laskowski, Bracka 7, I piętro.

Do sprzedania:

2 stoły, orzechowa szafa do książek, starożytna serwanta komoda mahoniowa i szafa mahoniowa
Bukowiecka 16. part. p.

Nadzwyczaj dobrą
bibułę
biurową mam znów na składzie. [820?

Pergamin

do masła tanio, dopóki zapas starczy.

Władysław Kulerski
Grudziądz Pańska 19.
Księgarnia skład papieru, drukarnia, pieczątki, instr. muzyczne i przybory.

Rodacy! Przy zapotrzebow. pamiętajcie też i o mojej firmie

Kanapa i lustro
do sprzedania [9427
Koszarowa 19 II. l.

Sprzedam garnitur mebli (nowy) do kuchni
Forteczna 6. part. na l

Linoleum

na podłogi, chodniki i stoły w najrozmaitszych kolorach i szerokościach poleca

P. Marschler
Grudziądz, Plac 23 Stycznia 18. Tel. 517

Kupię natychmiast
kompl. lub niekompletne
urządzenie do kina
Łask. zgłosz. do Gł. su Pomorsk. pod nr. 9397.

Kamienica

w Grudziądzu w śródmieściu do sprzedania.

Bliższej wiadomości udzieli **p. Szmale** ul. Mało Młyńska, handel używ. rzeczy. 9430

Posady

CEGLARZ

majster energiczny, doświadczony z prasami i pracą ręczną, dzielny wypalacz cegły i dachówek, **poszukuje posady.** (9432

A. Węckowski,
Toruń II.
Rudak - Cegielnia.

Ekspedjentka

z branży bławatnej, rutynowana, wiek średni, władająca język. polskim i niem. potrzebna od zaraz. Całodzienne utrzymanie i mieszkanie na miejscu, oprócz tego pensja. Osobiście lub oferty z fotografją i odpisem **świadectw, które się zwraca skier.**

Skład bławatów
Czechowski i Cretti
Wąbrzeźno,
ul. Kolejowa 10. [8229

Dzielną
I modniarkę
oraz 8234
panienki do pomocy w modniarstwie
natychmiast poszukiwane. Zgłosz. Plac 23 Stycznia 25/26, od 10—12.

Na mocy zezwolenia Ministerstwa Skarbu 8203

otwieramy rachunki bieżące w dewizach i walutach obcych.

Wpłaty i wypłaty oraz obliczenia procentów dokonuje się
w efektywnych walutach bez badania źródła pochodzenia.

Załatwiamy wszelkiego rodzaju transakcje bankowe.

Przyjmujemy subskrypcje na akcje Banku Polskiego.

Bank M. Stadthagen Tow. Akc. Bydgoszcz.

Mieszkania

Skład z pomieszkaniem natychmiast do wynajęcia Pietruszkowa 17.

Zamienię
5 pokojowe
pomieszkanie w ul. Fortecznej na 6-7 pokojowe w śródmieściu. Of. pod nr. 9426 do G. P.

Odnajmę
2-3 pokoje
z meblami oprócz łóżek z wspólną kuchnią.
ul. Joz. Wybickiego 47.
II piętro l. [9429

Panienka poszukuje od zaraz **umeblow. pokoju.** Zgłosz. do Głosu Pom. pod 9374.

Pokój meblowany
do wynajęcia 9431
Koszarowa 8. II p. pr.

Poszukujemy do sprzedaży detalicznej

kilka dzielnych ekspedjentek

Zgłoszenia z fotografią, kopiami świadectw i podaniem warunków.

Hurt **Bławaty** Detal
SZYKTANC i REKOWSKI
Bydgoszcz, ul. Kościelna 11. 8489

Różne

Sztandary

dla stowarzyszeń, korporacji, pułków i młodzieży szkolnej [8152

Fabryka Sztandarów
Julj. Zimniak. Poznań
ul. Podgórna 14, II piętro. wejście z pl. Świętokrzyskiego. Na żądanie przesyła się kosztorys.

---

3 letnia dziewczynkę **oddam za własną.** Zgł. do Gł. P. pod 9384.

Reperacje broni
wszelk. rodzaju oraz
wypychania ptaków
wykonuje su miennie i fachowo
St. Czapczyk Grudziądz
zakład puszkarski
Toruńska w podwórze

Zguby

Wilk syberyjski

zaginął. Ostrzega się przed kupnem. [9428
Schönborn,
Słowackiego 17a.